ԱԼԻՔ
Օրաթերթ

ՇԱԲԱԹ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1993
63-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 231 (16196)
Հատավաճառ՝ 100 ռիալ

روزنامه آلیک
شنبه ۸ آبان ۱۳۷۲
سال شصت و سوم، شماره ۲۳۱ (۱۶۱۹۶)

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԻՋԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ըստ թրքական օրաթերթ «Հուրրիէթ»-ի սիոնիստական վարչակարգի ու Թուրքիայի պատուիրակութեանց միջեւ քննութեան առարկայ է դարձել ապահովական համագործակցութեանց գծով մի պայմանագիր կնքելու խնդիրը։

«Անատոլի» կիսապաշտօն լրատու ցանցի հաղորդման համաձայն՝ իսրայէլական մի պատուիրակութիւն՝ գլխաւորութեամբ արտաքին նախարարութեան ընդհանուր տնօրէնի, տեսակցելով Թուրքիայի արտգործնախարարի տեղակալ Օզ-

(Շարունակութիւնը՝ 8-րդ էջում)

ՀԱՆՐ. ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՄԻՋԻՆ ԱՍԻԱ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍ ԿԱՏԱՐԱԾ 11 ՕՐԵԱՅ ԱՅՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԻՆ՝

ԻՐԱՆԸ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ԻՐ ԲՈԼՈՐ ՈՒԺԵՐՈՎ ՈՒ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ՕԳՆԵԼՈՒ ԱԴՐԲԵՋԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐԻ ԴԱԴԱՐԵՑՄԱՆԸ

* ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ 60 ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ Է ԿՆՔԻԵԼ ՓՆԳ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀՏ

ԹԵՀՐԱՆ-ԻՌՆԱ-Հանր. նախագահ պրն. Հ. Ռաֆսանջանին Կովկասի եւ Միջին Ասիայի 5 երկրների հետ 60 համաձայնագրերի ստորագրումը Իրանի ապագայ համագործակցութիւնների ծիրում կարեւոր համարեց։

Հանր. նախագահը Ուզբեկստան, Թուրքմենստան, Կիրգիզստան, Ղազախստան եւ Ադրբեջան կատարած 11 օրեայ իր այցելութեան վերադարձին, խօսելով ներքին ու արտաքին լրագրողների հետ, իր ճամբորդութիւնը յաջող համարելով յայտնեց թէ՝ մենք այս ճամբորդութեան ընթացքում հասել ենք բոլոր նպատակներին՝ մշակութային, տնտեսական եւ քաղաքական բնագաւառներում։

Հոջ. Ռաֆսանջանին ակնարկելով Իրանի եւ Կենտ. Ասիայի հանրապետութեանց միջեւ պատմական ու մշակութային կապերին, եւ նոյնպէս՝ նրանց կապուածութեանը յատկապէս տնտեսական առումով, նախկին Խ. Միութեան հանրապետութեանց հետ, յայտնեց. «Սոյն հանրապետութիւնները յատապէս գիտեն, որ մենաշնորհից ու կաշկանդումներից դուրս գալու համար իրենց միակ փրկութիւնը միւս հանրապետութիւնների հետ յարաբերելը եւ Իրանի հետ կապեր ստեղծելն ու համագործակցութիւնն է, եւ Թեհրանն էլ այս գործակցութեանը կընդառաջի»։

Հանր. նախագահը աւելացրեց. «60 փաստաթղթերի ստորագրումը նոր դուռ է բացելու կարեւոր գործակցութիւններ սկսելու տեսակէտից եւ այժմ դրանք գործնականացնելու ժամանակն է»։

Հանր. նախագահը անդրադառնալով որոշ երկրների վախին, որ ցուցաբերում են Իրանի եւ իրենց հանրապետութեանց միջեւ համագործակցելու խնդրում, յայտնեց. «Այդ վախը անհիմն է եւ գործակցութեան ասպարէզները գոյութիւն ունեն ամենքի համար»։

Պրն. Հ. Ռաֆսանջանին Ադրբեջանի ժողովրդի մեծարժէք դիմաւորումը լաւ օրինակը համարեց այդ շրջանի ժողովուրդների կողմից իսլամի նկատմամբ տածած յարգանքի եւ ասաց. «Նրանք Հայաստանի հետ վերջին կռիւների ընթացքում ըմբռնեցին թէ՝ ով է իրենց իրական ցաւակիցը եւ այդ գծով ժողովուրդը ցուցաբերեց իր բարեկամական ու սիրոյ զգացումները»։

Նշելի է, որ հանր. նախագահի վերադարձի դիմաւորման արարողութեանը մասնակցում էին հանր. նախագահի առաջին տեղակալ՝ դոկտ. Հաբիբին, կառավարութեան անդամներն ու բարձրաստիճան այլ պատասխանատուներ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ՝ ՀԱՅ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Թեհրանի հայոց դպրոցների Հայ Ուսուցիչների Միութեան նախաձեռնութեամբ եւ Թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդ Տէր Արտակ արք. Մանուկեանի նախագահութեամբ, երէկ, հոկտեմբերի 29-ի առաւօտեան, Թեհրանի Ս. Գէորգ եկեղեցում հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարուեց հայ հանգուցեալ ուսուցիչ-ուհիների յիշատակին, որին ներկայ էր նաեւ Իսլամական խորհրդարանի հիւսիսային իրանահայութեան պատգամաւոր պրն. Վարդան Վարդանեանը։

Արարողութիւնից յետոյ եկեղեցում քարոզեց Սրբազան Հայրը, ապա եկեղեցու բակում գործադրուեց մի համեստ ծրագիր, որի ընթացքում օրուայ առթիւ արտայայտուեցին պրն. Սարօ Բարումեանը եւ պրն. Վարդան Վարդանեանը։ Նաեւ «Մարի Մանուկեան» միջն. դպրոցի երկու աշակերտուհիներ ասմունքեցին օրուան պատշաճ բանաստեղծութիւններ։

Վերջում տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն։

ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ «ԱՐԱՐԱՏ» ՄԱՐԶԱՒԱՆՈՒՄ

Հ. Մ. «Արարատ» կազմակերպութեան Երէցների միութեան արուեստասէրների բաժանմունքի կազմակերպած նկարչութեան եւ արձանագործութեան ցուցահանդէսի բացումը տեղի ունեցաւ հինգշաբթի, հոկտեմբերի 28-ին, կէսօրից յետոյ ժամը 5-ին, «Արարատ» մարզաւանի նորակառոյց փոքր դահլիճում։

Ձեռնարկը կազմակերպուել էր միութենականների եւ իրենց հիւրերի համար։

Սոյն ցուցահանդէսին ցուցադրութեան էին դրուած իրանահայ ժամանակակից մի խումբ նկարիչների եւ արձանագործների աշխատանքներ։

Ցուցահանդէսը շարունակուելու է մինչեւ այսօր, հոկտեմբերի 30-ը։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

●Երէկ Թեհրանում տեղի ունեցաւ ուրբաթօրեայ հաւաքական աղօթքը, որը գլխաւորում էր ժամանակաւոր աղօթապետ՝ այաթ. Էմամի Քաշանին։

Աղօթքի ելոյթներում այաթ. Քաշանին հանգամանօրէն անդրադարձաւ նախագահ Ռաֆսանջանիի Կովկաս եւ Միջ. Ասիայի երկրներ շրջագայութեանը։

●Իրանի դեսպանը ՄԱԿ-ում, նոյն կազմակերպութեան հինգշաբթի օրուայ նիստի ընթացքում ելոյթ ունենալով, խիստ քննադատութեան է ենթարկել Ապահովութեան խորհրդի դիրքորոշումները՝ շրջանային ու համաշխարհային տարրութիւն ունեցող հարցերի նկատմամբ, ի մասնաւորի Բոսնիայի իրադարձութեանց վերաբերեալ։

●Լիբանանի իրանական դեսպանը այդ երկրի հանր. նախագահից պահանջեց հետազօտական մի կոմիտէ կեանքի կոչելով հետապնդել իրանցի առեւանգուածների հարցը։ Նշելի է, որ Իրանի նախկին դեսպան Հասան Մուսաւին գտնւում է առեւանգեալների շարքում։

ԼՂՀ ԳԽ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՏԱՐ Կ. ԲԱԲՈՒՐԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, «Հայլուր»-ԼՂՀ Գեր. խորհրդի նախագահի պաշտօնակատար Կարէն Բաբուրեանը հոկտեմբերի 27-ին հանդէս է եկել հետեւեալ յայտարարութեամբ.

«Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան ղեկավարութիւնը ափսոսանքով արձանագրում է, որ տարածաշրջանում ռազմական գործողութիւնների սաստկացումը, որն ադրբեջանական զինուած կազմաւորումները սադրել էին ԼՂՀ պաշտպանութեան բանակի հարաւային դիրքերի վրայ յարձակմամբ, լայն ծաւալներ է ընդունել։

Ըմբռնելով համաշխարհային ընկերակցութեան եւ հարեւան պետութիւնների անհանգստութիւնը, ԼՂՀ ղեկավարութիւնն ամենայն պատասխանատուութեամբ յայտարարում է, որ ղարաբաղեան ուժերի ռազմական գործողութիւնները զուտ պատասխան բնոյթ են կրում եւ զինադադարը խախտած հակառակորդի խոշոր խմբաւորումը չէզոքացնելու նպատակ են հետապնդում։ Որեւէ այլ խնդիր, կապուած մասնաւորապէս տարածքների գրաւման եւ դրանց տիրելու հետ, չի դրւում։

Հաշուի առնելով մարտական գործողութիւնների ծաւալման վտանգը, ԼՂՀ պաշտպանութեան բանակի հրամանատարութիւնը հրաման է տուել ապահովել կրակի միակողմանի դադարեցումը։

Ադրբեջանի կողմից համարժէք միջոցառումների դէպքում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան ղեկավարութիւնը պատրաստակամութիւն է յայտնում անյապաղ բանակցութիւններ սկսել Ադրբեջանի իշխանութիւնների հետ ռազմական գործողութիւնները չվերսկսելու մեխանիզմի համաձայնեցման, զօրքերի ետ քաշման նպատակով»։

1994-Ի ՖՈՒՏԲՈԼԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՈՒԴԱԿԱՆ ԱՐԱԲԻԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒ. ԿՈՐԷԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱՆ

Հինգշաբթի, հոկտեմբերի 28-ին Կատարի մայրաքաղաք Դոհայում միաժամանակ տեղի ունեցան 6 երկրների հաւաքականների ճակատագրական մրցութիւնները եւ դրանց աւարտին Սաուդական Արաբիան ու Հարաւ. Կորէան արտօնութիւն ստացան եզրափակիչ փուլին մասնակցելու համար։

Սաուդական Արաբիան վերջին մրցութիւնում չափուեց Իրանի հաւաքականի հետ։ Այդ գոլերով լի խաղը աւարտուեց 4-3 հաշուով Սաուդական Արաբիայի օգտին եւ նա 7 միաւորով գլխաւորելով աղիւսակը՝ անցաւ եզրափակիչ փուլ։

Հարաւային Կորէան իր վերջին խաղում մրցեց Հիւսիսային Կորէայի դէմ։ Այս խաղը աւարտուեց 3-0 հաշուով Հարաւային Կորէայի օգտին։ Երբ Ճապոնիան վերջին վայրկեաններում յաղթանակը փոխեց ոչ ոքիի հետ՝ Հարաւային Կորէան օգտուեց այդ առիթից եւ գոլերի տարբերութեամբ ընտրուեց եզրափակիչ փուլին մասնակցելու համար։

Ճապոնիան մրցեց Իրաքի դէմ։ Նա խաղի ընթացքում պահեց իր առաւելութիւնը Իրաքի դիմաց, որը յատակնում էր 7 միաւորով Սաուդական Արաբիայի հետ անցնել եզրափակիչ, սակայն խաղի վերջին վայրկեաններում ստանալով հաւասարի գոլ՝ հարկադրուած եղաւ գոլերի տարբերութեամբ զիջել Հարաւ. Կորէային։

Դոհայի մրցութիւնների եզրափակող աղիւսակը հետեւեալ պատկերն ունի.

Խմբի անուն	խաղ	յաղթ.	ոչ ոքի	պարտ.	գոլ	միաւոր
Սաուդական Արաբիա	5	2	3	-	8-6	7
Հարաւ.Կորէա	5	2	2	1	9-4	6
Ճապոնիա	5	2	2	1	7-4	6
Իրաք	5	1	3	1	9-9	5
Իրան	5	2	-	3	8-11	4
Հիւսիս.Կորէա	5	1	-	4	5-12	2

ՀՀՇ-Ի ՄԻՋՈՑՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27Ի ՆԻՍՏԸ ՏԱՊԱԼԻԵՑ

ԵՐԵՒԱՆ, «ՀԱՅԼՈՒՐ»- Հոկտեմբերի 27-ին ՀՀՇ-ն մէկ անգամ եւս յիշեցրեց իր իշխող կուսակցութիւն լինելը, ցոյց տալով, որ խորհրդարանում կարող է թելադրել իր կամքը ՀՀՇ խմբակցութիւնը, որը դեռ երէկ ՀՅԴ-ին, կոմկուսին մեղադրում էր հակառեֆորմիստական լինելու, առաջընթացը խոչընդոտելու համար, այսօր ինքը բոյկոտեց խորհրդարանի աշխատանքը։ Եւ դա արեց այն բանից յետոյ, երբ «Պետական ձեռնարկութիւնների եւ անաւարտ շինարարական օբյեկտների ապապետականացման եւ սեփականաշնորհման մասին» օրէնքում փոփոխութիւններ եւ լրացումներ կատարելու հարցը վերաքննարկելու փորձը ձախողուեց։

ՀՀՇ-ի վճռականութիւնից, որով, ինչպէս յայտարարեց է. Եգորեանը, մտադիր է պայքարել «յետադիմական ուժերի դէմ», դժուար չէ ենթադրել, որ իշխող կուսակցութիւնը պատրաստ է ընդհանրապէս տապալել հանրապետութեան բարձրագոյն օրէնսդիր մարմնի գործունէութիւնը։

Ընդմիջման ժամերին կայացած բանակցութիւնները եւս անկարող էին դահլիճ վերադարձնել խորհրդարանի ամենաբազմանդամ խմբակցութիւնը, դրանով իսկ ձախողելով «Զինապարտութեան մասին» օրէնքում փոփոխութիւններ կատարելու հարցի քննարկումը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

●ՎՐԱՍՏԱՆ-Վրաստանի պետական ուժերը երկրի արեւմտեան մասում գտնուող Խոբի քաղաքը ազատագրել են Գամսախուրդիային հովանաւորող խռովարարների ձեռքից։

Միւս կողմից՝ Ցրանս պրեսը հաղորդել է, որ հակապետականների ղեկավար Գամսախուրդիան փախուստ է տուել Վրաստանից։

●ԹՈՒՐՔԻԱ-Կարս նահանգի գիւղերից՝ Բեյենջիկ գիւղի վրայ քուրդ զինեալների յարձակման հետեւանքով սպանուել են չորս թուրք բանակայիններ եւ երեք քուրդ արձակազէններ։

ՖՈՒՏԲՈԼԻ ՄՐՑՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐԱՐԱՏ» - «ԲԱՍԻՋ»

Վաղը՝ կիրակի, հոկտեմբերի 31-ին, կ.յ. ժամը 5-ին, «Արարատ» մարզաւանում։

digitised by A.R.A.R.@

ԱՆԱՏՈԼԻ ԱԴԱՄԻՇԻՆ. «ԵԹԷ ՄԱԿ-Ը ՉԻ ՈՒԶՈՒՄ ԽԱՂԱՂԱՐԱՐ ՈՒԺԵՐ ՈՒՂԱՐԿԵԼ ՂԱՐԱԲԱՂ, ԹՈՂ ՈՒՐԻՇՆԵՐԻՆ ԼԻԱԶՕՐԻ»

ԻՍՊԱՆԻԱՅԻ «ԷԼ ՊԱՅԻՍ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԳՈՐԾ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ ԱՆԱՏՈԼԻ ԱԴԱՄԻՇԻՆԻ ՀԵՏ

Իսպանիայի ամենատարածուն «Էլ պայիս» («Երկիր») օրաթերթը 23 հոկտեմբերի 1993ի թուով հրապարակեց Մոսկուայի իր թղթակցի կատարած հարցազրոյցը՝ Ռուսաստանի արտաքին գործոց նախարարի առաջին տեղակալ Անատոլի Ադամիշինի հետ: Ստորեւ՝ Ռուսաստանի դիւանագիտութեան թիւ 2ի՝ Ա. Ադամիշինի հետ կատարուած հարցազրոյցում տեղ գտած որոշ կարեւոր արտայայտութիւններ.

-Ո՞րն է Ռուսաստանի դէմ կարեւորագոյն սպառնալիքը այսօր:

-Ռուսաստանի համար այսօր կարեւորագոյն սպառնալիքը նախկին Խ. Միութեան սահմանագծի վրայ գոյութիւն ունեցող հակամարտութիւններն են: Ռուսաստանի ներքին հակամարտութեանց առընթեր, մեր ապահովութեան սպառնացող վտանգներ են ներկայանում օրինակի համար՝ տաջիկ-աֆղան սահմանը, Հայաստան-Ադրբէջան հակամարտութիւնը եւ Վրաստանի կացութիւնը: Նաեւ՝ շատ կարեւոր են Ուկրայինայի եւ Բալթեան երկրների հետ մեր յարաբերութիւնները: Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականութեան թիւ 1 առաջնահերթութիւնը ԱՊՀ-ն է եւ ընդհանրապէս՝ նախկին Խ. Միութեան հանրապետութիւնները:

-Ռուսական սահմանագծի հակամարտութիւններից ո՞ր մէկը ամենից հրատապն է:

-Այժմ Ռուսաստանի շահերի համար ամենից վտանգաւորը Կովկասում տիրող կացութիւնն է: Այնտեղ եւ Տաջիկիստանում մեր մնայուն միջամտութիւնը անհրաժեշտ է. սա չի նշանակում, որ ուշադրութիւն չդարձնենք Ուկրայինային, Մոլդովային կամ Բալթեան երկրներին:

-Կարո՞ղ է Ռուսաստանը աւելի ակտիւ դիրք որդեգրել Վրաստանում հակամարտող կողմերին բաժանելով:

-Պէտք է զանազանել վրաց-աբխազ հակամարտութիւնը վրացիների միջեւ գոյութիւն ունեցող ներքին հարցից: Առաջինի դէպքում կարելի է մեղադրել Ռուսաստանին՝ բաւականաչափ խաղաղարար զօրքեր ուղարկած չլինելու համար, բայց մեր դիմագրաւելիք դժուարութիւնները շատ մեծ կը լինէին: Առաւել, միջազգային համայնքը մեզ թիկունք չէր կանգնի: Սոմալիայում եւ Բոսնիայում խաղաղարար ուժերը ՄԱԿ-ի դրօշի տակ են գործում: Այստեղ ՄԱԿ-ը մեզ խաղաղարարի կարգավիճակ չի տալիս նման մի դժուար ներքին հակամարտութիւն կարգաւորել փորձելու համար: Սա մի գանգատ է, որ ուղղում ենք միջազգային համայնքին: Ինչ վերաբերում է վրացիների միջեւ գոյութիւն ունեցող ներքին հակամարտութեան, ամենից կարեւորը եւ փաստօրէն միակ բանը, որ Ռուսաստանը կարող էր անել Վրաստանի վրայով, երկաթգծի ճամբան Սեւ ծովի նաւահանգիստներից մինչեւ Հայաստան եւ Ադրբէջան իր հսկողութեան տակ առնելն էր: Ջենք միջամտում Վրաստանի ներքին հարցերին, չենք ուղարկում յաւելեալ ուժեր, այլ գործում ենք տեղի վրայ գտնուող զօրքերով, որոնք թւով շատ չեն:

-Ռուսաստանը բաւարարուո՞ւ է երկաթգծի հսկողութեամբ, երբ երկիրը եւ Շեւարդնաձէի կառավարութիւնը անիշխանութեան մէջ են ընկնում:

-Երկաթգծից կախուած են ոչ միայն Վրաստանի բնակչութիւնը, որ կարող է սովի մատնուել, այլ նաեւ հայ եւ ադրբէջանցի բնակչութիւնը, ռուսախօս բնակչութիւնը եւ Վրաստանի ռուս զօրքերը: Ջենք կարող նրանց թողնել իրենց բախտին:

-Ուրեմն երկաթգծի պաշտպանութիւնը Ռուսաստանի առաւելագոյն միջամտութի՞ւնն է:

-Ջենք կարող Վրաստանի իրադարձութիւնները նկատի չունենալ, բայց մեր միջամտութեան հաւանականութիւնները սահմանափակ են, որովհետեւ եթէ խառնուենք վրացիների միջեւ եղող ներքին հակամարտութիւններին, յետոյ, ինչպէս յաճախ է պատահում, վրացիները կը միանան օտար ներխուժողի դէմ: Որոշ մարդիկ ասում են, թէ մոռանանք Կովկասը եւ թողնենք, որ իրար սպանեն: Բայց այս վերջիններին չպէտք է ուշադրութիւն դարձնել: Ջենք կարող մեր շահերից հրաժարուել: Պէտք է ռուսական ներկայութիւն լինի այնտեղ՝ քաղաքական, տնտեսական եւ եթէ հարկ է, նաեւ զինուորական գետնի վրայ: Այդ սահմանը բոլորին պատկանող սահման է:

-Ռուսաստանը կարո՞ղ է ինքն իրեն խաղաղարար դեր վերցնել նախկին Խ. Միութեան տարածքի վրայ:

-Դէմ չենք, որ ՄԱԿ-ը խաղաղարար զօրքեր ուղարկի: Լեռնային Ղարաբաղում խաղաղարար ուժեր պէտք է մուտք գործեն եւ մենք առաջարկում ենք, որ ՄԱԿ-ի ուժերը գան: Բայց եթէ ՄԱԿ-ը չի ուզում այդ խաղաղարար ուժերը ուղարկել, թող ուրիշ ուժերի լիազօրի, եւ կամ ԱՊՀ-ի երկրների ուժերին: Ջեմ ուզում Սոմալիայի կարեւորութիւնը ստորագնահատել, բայց այնտեղ շատ միջոցներ տրամադրուեցին, իսկ այստեղ կարեւորութիւն չի տրւում Եւրոպայի համար յուրջ նշանակութիւն ունեցող հակամարտութեանց: Եւ պէտք է ասեմ, որ միտում կայ մեր աշխարհառազմավարական շահերը չճանաչելու: Բոլոր նրանք, որոնք համաձայն էին Խ. Միութեան փլուզման, կարծում են, թէ վերամիաւորման ձգտումը կայսերական միտում է եւ կամ՝ որ բանակը ուզում է Խ. Միութիւնը վերականգնել: Այս մօտեցումը բաժանում են Ամերիկայի եւ Արեւմտեան Եւրոպայի մի շարք քաղաքագէտներ: Օրինակ՝ Լեռնային Ղարաբաղի հարցով սկսեցինք ադրբէջանցիների եւ հայերի հաշտեցման համար որոշ քայլերի դիմել, եւ սկսեցին մեր առջեւ խոչընդոտներ ստեղծել: Որոշ ամերիկացի ներկայացուցիչներ կարծում են, որ շատ բան ենք պահում մեր ձեռքերում եւ պահանջում են, որ ամէն ինչ անենք ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խմբի խողովակով: Բայց յետոյ, զօրքեր ուղարկելու պահին, ովքե՞ր են գնալու: Մենք մեր աշխարհառազմավարական շահերն ունենք, մեր յետեւի բակը: Հասկանում ենք ամերիկացիների շահերը իրենց յետեւի բակի մէջ, բայց թւում է, թէ իրենք չեն հասկանում մերը:

-Վերջին իրադարձութիւնների հետեւանքով, բանակի դերը մեծացե՞լ է Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականութեան մէջ:

-Կարծում եմ, թէ արտաքին քաղաքականութիւնը պէտք է շարունակի մնալ նախագահի, կառավարութեան եւ արտաքին գործոց նախարարութեան ձեռքերում: Պաշտպանութեան նախարարութեան հետ տարակարծութիւններ ունենք, բայց չեմ կարծում, թէ նրանց թիւը աւելացած լինի: Այս տարակարծութիւնները կայանում են մի շարք կէտերի մէջ եւ ոչ ընդհանուրի: Վրաստանի հարցով հիմա աւելի լաւ ենք հասկացւում պաշտպանութեան նախարարութեան հետ:

Բանակայինները չեն ուզում զօրքեր ուղարկել կուլի տաք շրջաններ, որովհետեւ երբ զոհեր են լինում, յանցանքը պաշտպանութեան նախարարութեան վրայ է նետւում:

Ն.Գ. ՆԱԽԱՐԱՐ ԲԵՇԱՐԱԹԻ՝

ՄԵՐ ՄԱՄՈՒԼԸ ՊԷՏՔ Է ՊԱՏՐԱՍՏ ԼԻՆԻ՝ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՆԵՐԹԱՓԱՆՑՈՒՄԸ ԴԻՄԱԳՐԱՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

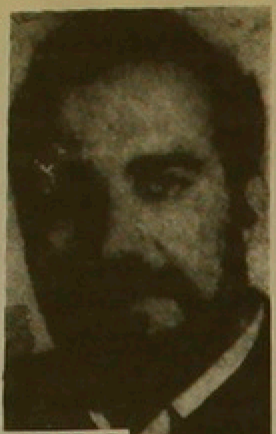

«Եթէ ժողովուրդը իր ցանկացածը գտնի մի օրաթերթում, այդ օրաթերթի տպաքանակը կը բարձրանայ» ասաց Ն.Գ. նախարարը, որ օրերս լրագրողների հետ հանդիպում ունեցաւ: Նա աւելացրեց՝ «Քաղաքապետարանը շինարարական ու կառուցողական աշխատանքների կողքին ուշադիր է եղել նաեւ ժողովրդի պահանջներին եւ ես այս առիթը օգտագործելով շնորհակալութիւն եմ յայտնում»:

Նա պատասխանելով այն հարցին թէ՝ ժողովուրդը ի՞նչ տարողութեամբ է դժգոհ քաղաքապետարանից, ասաց. «Ժողովրդի կողմից քաղաքապետարանի նկատմամբ գանգատները պակասել են եւ քաղաքապետարանում ժողովրդի գործը գնալով սահունանում է»:

Ն.Գ. նախարարին հարց ուղղուեց թէ՝ Թեհրանի քաղաքապետարանը նպատակ ունի պատանիների համար օրաթերթ հրատարակել՝ ի՞նչ է ձեր կարծիքը: Նա ասաց՝ դա պէտք է հարցնել քաղաքապետից:

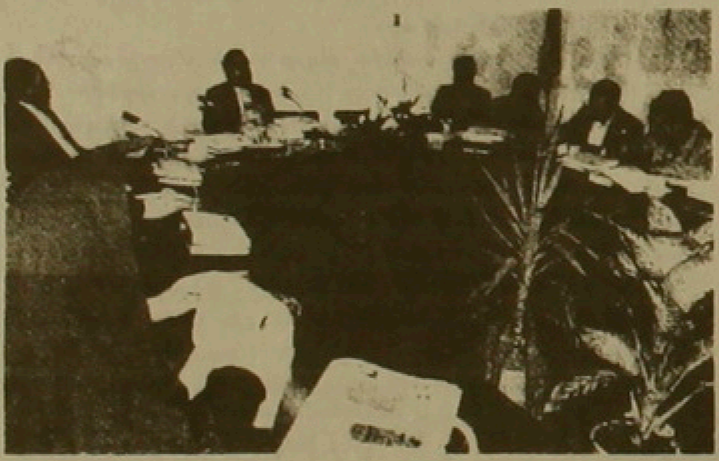

Պրն. Բեշարաթին «Համշահրի» օրաթերթի մասին ասաց. «Օրաթերթը հրատարակման սկզբնական շրջաններում քննադատութիւնների ենթարկուեց, որոնք նաեւ մեզ մօտ արծարծւում էին, սակայն ներկայումս որեւէ արտակարգ հարց գոյութիւն չունի»:

Նա աւելացրեց՝ «Ցիչեալ օրաթերթի վերահսկողութիւնը կատարւում է իր օրինական ձեւով, այսինքն՝ առաջնորդութեան նախարարութեան գծով եւ ըստ մեր տեղեկութիւնների՝ որեւէ տեխնիկական կամ մշակութային հարց չի նկատուել այդ օրաթերթում»:

Պրն. Բեշարաթին մշակութային ներխուժման ու ներթափանցման մասին եւ այդ գծով մամուլի դերի վերաբերեալ յայտնեց որ՝ եթէ մշակութային ներթափանցման դէմ պայքարի մէջ բաւարարուենք միմիայն խօսքով, դա ինքնին մի տեսակ մշակութային ներխուժում կը լինի»: Նա աւելացրեց «Այսօր պէտք է մամուլին ու նրա գործողներին առաւել արժէքաւորել: Մենք երկրում ունենք շատ թերթեր, սակայն որոշ երկրների համեմատ դեռ յետ ենք մնացել»:

Պրն. Բեշարաթին ակնարկելով արբանեակների ներխուժման հարցին ասաց. «Մեր մամուլն ու հաղորդամիջոցները պէտք է պատրաստ լինեն այդ ներխուժմանը դիմակայելու համար»:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԳՏՆՈՒՈՂ ԲԺԻՇԿՆԵՐԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՐԱՒԻՐԵՑ

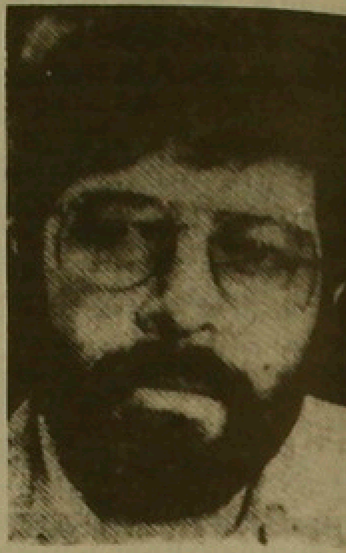

«Արտասահմանում գտնուող բժիշկներին ու ատամնաբոյժներին կը գիմաւորենք եւ պատրաստ ենք նրանց վերադարձի հնարաւորութիւնները ըստ կարելիութեան տրամադրել: Սակայն երկիր վերադարձող թեկնածուները չպէտք է մոռանան, որ պարտք ունեն տալու երկրին եւ այդ ճամբում որոշ պակասութիւններից չպէտք է դժգոհ մնան»:

Առողջապահութեան նախարար՝ դոկտ. Մարանդին Իրան այցելած Գերմանիայում բնակուող 42 բժիշկների ու ատամնաբոյժների հետ տեսակցելու ընթացքում նոյնպէս յայտնեց. «Մեր երկիրը անցեալ տարիների ընթացքում բժշկական բնագաւառում որակապէս ու քանակապէս արձանագրել է զարգացումներ, որոնց ապացոյցը կարելի է համարել նախընթաց չունեցող գործողութիւններն ու 43 բժշկական համալսարանները՝ 125 հազար ուսանողութեամբ»:

Առողջապահութեան նախարարը նոյնպէս յայտնեց. «Մենք պարծենում ենք, երբ իրանցի բժիշկները աշխարհի տարբեր ծագերում ցուցադրում են իրենց կարողութիւններն ու յարգանքի են արժանանում ամենքի ու նամանաւանդ հիւանդների կողմից»:

Նա աւելացրեց. «Այն սիրելի բժիշկներն ու ատամնաբոյժները, որոնք մտադիր են հայրենիք վերադառնալ, վստահութեամբ ու յոյսով առնեն այդ քայլը եւ իմանան որ՝ Իրանում ապրելն ու հայրենակիցներին սպասարկելը շատ աւելի քաղցր ու աւելի հաճոյալի է օտարութեան մէջ ապրելուց, ինչքան էլ որ՝ տեխնոլոգիական ու գիտական առաւել յարմար հնարաւորութիւններ ունենան տրամադրութեան տակ»:

Յատկանշական է, որ ներկայումս Ամերիկայում ու Եւրոպայում 12 հազար իրանցի բժիշկներ ու ատամնաբոյժներ են ապրում, որոնցից 2500 հոգին Գերմանիայում զբաղուած են բժշկութեամբ:

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԱՐԳԵՆՏԻՆԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՓՈԽ-ՆԱԽԱՐԱՐ ԴՈԿՏ. ԱԼԲԵՐՏՕ ԻՐԻՊԱՐՆԷԻ ՀԵՏ

5 նոյեմբերին ՀՅԴ Հարաւային Ամերիկայի կենտրոնական կոմիտէի ու Հայ Դատի յանձնախմբի ներկայացուցիչներից բաղկացած մի պատուիրակութիւն այցելեց Արգենտինայի ներքին գործոց նախարարութիւն, ուր ընդունուեց փոխ-նախարար դոկտ. Ալբերտօ Իրիպարնէի կողմից: Այցելութիւնը, որի նպատակն էր շնորհաւորել փոխ-նախարարին՝ այս պաշտօնի ստանձման համար, անցաւ ջերմ մթնոլորտի մէջ: Հարկ է նշել, որ որպէս երեսփոխան դոկտ. Իրիպարն Արգենտինայի խորհրդարանում ներկայացրել է հայանպաստ բազմաթիւ նախագծեր, որոնք վերաբերում էին հայ ժողովրդի իրաւունքների պաշտպանութեան, ինչպէս նաեւ դիմում էին գործադիր իշխանութեանց՝ Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին մարդասիրական օժանդակութիւն տրամադրելու համար: Հանդիպման ժամանակ փոխ-նախարարը արտայայտեց իր մտահոգութիւնը հայ ժողովրդի ապրած ճգնաժամի համար եւ վստահեցրեց, որ միշտ կարելի է վստահել իր զօրակցութեան՝ անկախութեան ու ժողովրդավարութեան ամրապնդման հարցերին:

«Արմենիա»

digitised by A.R.A.R.@

ՀՀ ԱԳ ՆԱԽԱՐԱՐ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ ՄԱԿ-Ի ԳԼԽԱՒՈՐ ԱՍԱՄԲԼԻԱՅԻ 48-ՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

(11 Հոկտեմբեր 1993)

Պրն. նախագահ,
Պրն. գլխաւոր քարտուղար,
Ձերդ գերազանցութիւններ,
Յարգելի պատւիրակներ,

Թոյլ տւէք շնորհաւորել Ձեզ, պրն. նախագահ, ՄԱԿ-ի գլխաւոր ասամբլիայի 48-րդ նստաշրջանի նախագահ ընտրւելու կապակցութեամբ։ Համոզւած եմ, որ շնորհիւ Ձեր տաղանդի եւ փորձառութեան Դուք կը կարողանաք ՄԱԿ-ի կանոնադրութեամբ նստաշրջանին վստահւած վեհ առաքելութիւնը յաջողութեամբ պսակել։ Ես նաեւ կը ցանկանայի իմ շնորհակալութիւնն ու բարձր գնահատանքն արտայայտել Ձեր նախորդին՝ պրն. Գանէւին, նախորդ նստաշրջանի խնդիրների իրականացմանը մատուցած ծառայութեան համար։

Օգտւելով առիթից, ցանկանում եմ ջերմօրէն ողջունել եւ շնորհաւորել վերջին տարւայ ընթացքում ՄԱԿ-ին անդամակցած վեց պետութիւններին։

Ձեր առջեւ է վերջերս անկախութիւն ձեռք բերած, 3.5 մլն. բնակչութիւն ունեցող մի փոքրիկ ցամաքային երկրի արտգործնախարար, երկիր, որ գտնւում է լիակատար շրջափակման մէջ, չունի էներգետիկ պաշարներ, դեռեւս 1988-ի աւերիչ երկրաշարժից չապաքինւած, հեղեղւած Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի միջեւ հակամարտութեան հետեւանքով տեղահանւած հարիւր հազարաւոր փախստականներով, եւ որն Ադրբեջանի կողմից մշտական սադրանքի է ենթարկւում՝ ներքաշւելու Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան մէջ։

Ես արտգործնախարար եմ նաեւ տարածաշրջանի միակ ժողովրդավարութեան, քաղաքական քաոսի եւ խռովութիւնների ովկիանոսի մէջ միակ կայուն կղզու, երկիր, որտեղ գրանցւած են մօտ 30 քաղաքական կուսակցութիւն, գոյութիւն ունեն ազատ մամուլ, խղճի ու կրօնի ազատութիւն եւ քաղաքացիական ու քաղաքական իրաւունքներն ու ազատութիւնները երաշխաւորող օրէնքներ։ Հայաստանի կառավարութիւնը նաեւ մեծ ուղի է անցել ազատ շուկայական տնտեսութեան հաստատման գործում եւ մի քանի կարեւոր քայլ է ձեռնարկել համաշխարհային տնտեսութեան մէջ ընդգրկւելու համար։ Արդէն սեփականաշնորհւել է հողի, բնակարանների եւ փոքր ձեռնարկութիւնների մեծ մասը եւ այժմ ընդունման ընթացքում է վարկերի ու գների քաղաքականութեան եւ օրէնսդրական բարեփոխումների ծրագիրը՝ ազատ շուկայական տնտեսութեան իրաւական հիմք ստեղծելու համար։ Այնուամենայնիւ, դեռ զգալի աշխատանք պէտք է կատարւի, որպէսզի այս քայլերը յանգեցնեն յաջող աւարտի։

Ոգեւորիչ է տեսնել, որ ՄԱԿ-ն ընդունում է, որ անցումային շրջան ապրող տնտեսութիւնների լիակատար ընդգրկումը համաշխարհային տնտեսական համակարգի մէջ նպաստաւոր կը լինի ոչ միայն այդ տնտեսութիւնների համար, այլեւ դրական ներգործութիւն կը թողնի համաշխարհային առեւտրի, տնտեսական վերելքի ու զարգացման վրայ, եւ պատրաստ է աջակցել տնտեսական բարեփոխումներին ու վերակառուցմանը յատուկ մարմինների եւ մասնագիտացւած գործակալութիւնների միջոցով։

Առիթից օգտւելով, կը ցանկանայի իմ կառավարութեան խորին երախտագիտութիւնը յայտնել գլխաւոր քարտուղարին՝ Հայաստանում ՄԱԿ-ի եւ «Միաւորւած ազգերի կազմակերպութեան զարգացման ծրագրի» գրասենեակ բացելու համար։ Բնական եւ աշխարհաքաղաքական անբարենպաստ հանգամանքների բերումով Հայաստանը ներկայումս տնտեսական եւ սոցիալական ճգնաժամի մէջ է։ Մեծագոյն կարիքի այս ժամանակներում մենք անշուշտ կարեւորում ենք կարճաժամկէտ օգնութիւնը, սակայն միեւնոյն ժամանակ խորապէս գիտակցում ենք, որ միայն երկարաժամկէտ նպատակների հետապնդումը Հայաստանը կը դարձնի միջազգային հանրութեան լիիրաւ անդամ։ Մենք համոզւած ենք, որ Հայաստանում ՄԱԿ-ի այնպիսի մասնագիտացւած գործակալութիւնների ներկայութիւնը, ինչպիսիք են ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ը, փախստականների հարցերով ՄԱԿ-ի գլխաւոր յանձնաժողովը, Պարէնի համաշխարհային ծրագիրը, ՄԱԿ-ի Շրջակայ միջավայրի պահպանութեան ծրագիրը եւ ՄԱԿ-ի Բնակչութեան հիմնադրամը, տեխնիկական եւ խորհրդատւական օժանդակութեամբ, ինչպէս նաեւ գործողութիւնների համաձայնեցմամբ, ինչը կը նպաստի արդէն թափ ստացած անցումային շրջանի յաղթահարմանը։

Պրն. նախագահ,

Մինչ մենք եւ այլ երկրներ աշխատում ենք լուծել իւրաքանչիւրիս համար առանձնայատուկ խնդիրներ, կայունութիւնների ու հասարակարգերի փլուզումը համայն աշխարհում յանգեցնում է դաժան հակամարտութիւնների։ Սակայն միջազգային հակամարտութիւնների բնոյթը նկատելիօրէն փոփոխւում է։ Այլեւս շատ քիչ պատերազմներ են մղւում տարբեր պետութիւնների միջեւ։ Մեծ մասամբ պայքարը ծաւալւում է մէկ պետութեան մէջ՝ յանուն ազգային ինքնորոշման, պայքար, որը վերածւում է արիւնալի հակամարտութեան եւ քաղաքացիական պատերազմի։ Նման շարժումների համար հարկաւոր է որեւէ ատեան, որտեղ հնարաւոր է ներկայացնել սեփական պահանջները, բանակցել պետական իշխանութիւնների հետ, սեփական հարցերի արդարացի լուծում գտնել եւ խաղաղ կերպով մշակել քաղաքական ու տարածքային կարգաւորման եղանակներ ապագայի համար։

Այժմ առաւել, քան երբեւէ, ՄԱԿ-ը պարտաւոր է վերստին անդրադառնալ անդամ երկրների էապէս «ներքին իրաւասութեան ենթակայ գործերին» չմիջամտելու իր հիմնադրոյթին եւ աւելի յստակօրէն սահմանել, թէ որ չափով է որեւէ հակամարտութիւն սպառնում այլ պետութիւնների խաղաղութեանն ու անվտանգութեանը։ Հաշւի առնելով այն կարեւոր դերը, որ ՄԱԿ-ը կարող է խաղալ ամբողջ աշխարհում խաղաղաստեղծ ջանքերի խթանման գործում, մենք համամիտ ենք գիտական շրջանակներում վերջերս հնչած այն առաջարկութիւններին, ըստ որոնց ՄԱԿ-ը պէտք է «խնամարկուների կիսամեռ խորհուրդը» վերափոխի «ինքնորոշման մերօրեայ ատեանի»։

Ըստ առաջարկւած կարգի, «հովանաւորւող տարածք» կը դիտւի անդամ երկրի այն մասը, որը տւեալ երկրի կառավարութիւնը կամովին յանձնում է ՄԱԿ-ի հովանաւորութեանը՝ վերջինիս վերահսկողութեան ներքոյ ինքնորոշման պահանջը լուծելու համար՝ առանց տւեալ տարածքի վերջնական կարգավիճակը նախորոշելու։ Մենք հաւատացած ենք, որ նման համակարգը կարող է փրկել մարդկային կեանքեր եւ կանխել ինքնորոշման համար մղւող պայքարի վերածումը քաղաքացիական պատերազմի կամ նոյնիսկ ուրիշ երկրներ ներգրաւող տարածաշրջանային հակամարտութեան։

Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ հակամարտութիւնն, օրինակ, անցած հինգ տարւայ ընթացքում արդէն տւել է տաս հազարից աւելի մարդկային զոհ եւ ստիպել է մօտ մէկ միլիոն անմեղ մարդկանց լքել իրենց տները։ Հակամարտութիւնը շարունակւում է սպառնալիք հանդիսանալ ամբողջ տարածաշրջանի անվտանգութեանն ու կայունութեանը։ Միջազգային հանրութիւնը դեռ պէտք է ըմբռնի հակամարտութեան բուն պատճառը եւ մշակի խաղաղ կարգաւորման համապատասխան եղանակներ։

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան վերաբերեալ Հայաստանի դիրքորոշումը միշտ եղել է յստակ ու հետեւողական։ Հակամարտութիւնը ինքնորոշման համար պայքարող Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի եւ նրա իրաւունքներն ու անվտանգութիւնը ճնշող Ադրբեջանի կառավարութեան միջեւ է։

Լինելով շահագրգիռ կողմ, Հայաստանը պաշտպանել է առանց նախապայմանների զինադադարի գաղափարը եւ ամբողջովին նեցուկ է եղել ԵԱՀԽ-ի բոլոր նախաձեռնութիւններին։ Հայաստանի կառավարութիւնը չի տեսնում այլընտրանք Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան խաղաղ կարգաւորմանը, որը կարող է ձեռք բերւել միայն ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խորհրդաժողովի շրջանակներում։

Խաղաղութեան գործընթացի վերջին զարգացումները յուսադրող են։ Լեռնային Ղարաբաղը վերջապէս ճանաչւել է հակամարտութեան կողմ եւ Ռուսաստանի Դաշնութեան միջնորդութեամբ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարութեան եւ Ադրբեջանի իշխանութիւնների միջեւ սկիզբ առած ուղղակի բանակցութիւնները յանգեցրել են հրադադարի, որը շարունակւում է արդէն շուրջ մէկ ամիս, ինչն աննախադէպ է հակամարտութեան հնգամեայ պատմութեան մէջ։ Սեպտեմբերի 28-ին, Փարիզում կայացած հանդիպման ժամանակ, Մինսկի խումբը ներկայացրեց «ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան խորհրդի 822 եւ 853 բանաձեւերի իրականացման ուղղութեամբ ձեռնարկւելիք անյետաձգելի քայլերի ճշգրտւած ժամանակացոյց», որին Հայաստանն իր համաձայնութիւնը տւել է, եւ յոյս ունի, որ համանման դիրքորոշում հանդէս կը բերեն հակամարտութեան հիմնական կողմերը եւս՝ Ադրբեջանն ու Լեռնային Ղարաբաղը։

Պարոն նախագահ,

Մենք համոզւած ենք, որ եկել է խաղաղութեան ժամանակը։ Ուստի, Մինսկի խորհրդաժողովի հրաւիրումը չպէտք է յետաձգւի։ Խաղաղութեան հաստատումից յետոյ իրաւական բնոյթի խնդիրները, այդ թւում, առաջին հերթին, Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցը, կարող է բանակցութիւնների առարկայ դառնալ։ Հայաստանի կառավարութիւնն ունի իր յստակ դիրքորոշումը. այն կընդունի եւ կողջունի ցանկացած լուծում, որին Մինսկի խորհրդաժողովում կը համաձայնեն Լեռնային Ղարաբաղը եւ Ադրբեջանը։

ԵԱՀԽ-ը որոշակի դեր ունի «Համաշխարհային նոր կարգի» հաստատման գործում ՄԱԿ-ի կանոնադրութեան VIII գլխի դրոյթներին համապատասխան։ Անցած մայիսին ԵԱՀԽ-ի գլխաւոր քարտուղարը եւ ԵԱՀԽ-ի խորհրդի նախագահը համաձայնութիւն ձեռք բերեցին ՄԱԿ-ի քարտուղարութեան եւ ԵԱՀԽ-ի միջեւ համագործակցութեան եւ փոխհամաձայնեցման շրջանակների վերաբերեալ, գլխաւորապէս վաղ նախազգուշացման, հակամարտութիւնների կանխման եւ ժողովրդավարական արժէքների ու մարդու իրաւունքների բնագաւառներում կանոնաւոր փոխխորհրդակցման միջոցով։ ԵԱՀԽ-ն ձգտում է ստանալ նաեւ ՄԱԿ-ի դիտորդի կարգավիճակ, նա-

(Շարունակութիւնը՝ 6-րդ էջում)

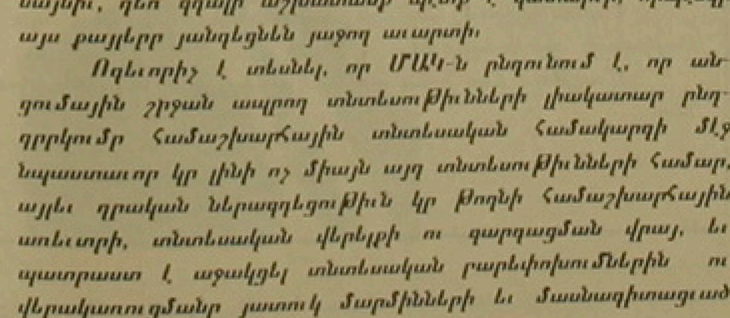

Հեղինակ՝ ՌՈԲԵՐՏ ԿԼԵՄԵՆՏ
Թարգմանիչ՝ ԶԱՐԵՀ ԱՒԱԳԵԱՆ

Հէնց մութը ընկնում էր, շրջում էր Հրապարակում հաւաքւած դագաղների շուրջ։ «Եթէ Աժդեյան մահացած լինի, այստեղ կը լինի»,- մտածում էր նա։

-Օ, Տէր Աստւած, այնպէս արա, որ Աժդեյան ողջ գտնւի,- աղօթում էր նա։

Այն օր փոքրիկ դիակներով դագաղներ էին բերում Հրապարակ։ Նա շտապում էր այնտեղ ու նայում նրանց մէջ։ Ամէն մի դագաղի մէջ նայելուց յետոյ հառաչում էր. Աժդեյան դեռ ողջ է։ Եթէ Աժդեյան իսկապէս մեռած է, ապա նա ուզում էր իր երեխային գտնել, թաղել։ Հրապարակը նման էր զօրանոցի։ Անհամար, վառւող կրակների շուրջը երեւում էին սառած, մօրուքաւոր մարդիկ, որոնք իրենց հարազատների դիակները այստեղ էին բերել։ Հրապարակը մեռելների հաւաքատեղի էր դարձել։ Այժմ նրանք սպասում էին իրենք էլ չգիտէին ինչի։ Նրանք ապահով էին զգում իրենց հարազատների դիակների մօտ։ Այստեղ՝ մեծ հրապարակում էին ուզում մնալ։ Այստեղ նաեւ երկրաշարժից պաշտպանւելու համար ապահով էր։

Նրանք արդէն տեղաւորւել էին վրաններում, ապրում էին այնտեղ։ Ովքեր ցերեկները ծածկոցներ ունէին, գցել էին ներքնակներին, որպէսզի խոնաւութիւնից պաշտպանեն։ Զաւէնը փնտռելու ընթացքում պատմում էր իր աղջկայ մասին։

Նրանք լուռ լսում էին, ուսերը թօթւում կամ էլ գլուխները տարուբերում։ Իսկ երբ լոյսը բացւում էր, մթութեան միջից յայտնւում էր Հրապարակի մեծ ժամացոյցը։ Նրա սլաքները կանգ էին առել երկրաշարժի սկսւելու պահին։ Նրանք ցոյց էին տալիս 11-ն անց 41 րոպէ։ Ժամանակը անշարժ կանգ էր առել Հրապարակում։

Մի օր էլ անցաւ ու մի յոյս էլ անցաւ։ Այսօր Երեւանից Զաւէնի կինն էր եկել։ Նա Երեւանի բոլոր հիւանդանոցներում փնտռել էր Աժդեյային։ Բայց ապարդիւն։ Սակայն Զաւէնը յոյսը չէր կորցնում. «Ես կը գտնեմ նրան, կը գտնեմ»,- ասում էր նա։ Երբ Զաւէնը մօտեցաւ հրապարակին, նորից զգաց [illegible] թարմ հոտը։ Արագ մի փայտ վերցրեց ու բացեց դագաղի կափարիչը։ Աղջկայ գլուխը կողքի էր թեքւած։ «Նա քնած է,- մտածեց Զաւէնը,- ոչ մէկը չի կարող նրան արթնացնել»։ Նա աղջկայ ծոծրակին բացւած վէրք տեսաւ։ Նրա աչքերը բաց էին, բայց քարացած ու անկենդան էին նրանք։ Աժդեյան չէր այդ աղջիկը, դա իր երեխան չէր։ Նա մի պահ ցանկացաւ, որ այդ երեխան իր աղջիկը լինէր։ Նա տեսաւ, թէ ինչպէս մի ձեան փաթիլ օդում պար գալով նստեց աղջկայ սառած այտին։ Կարծես երկնքից քնքոյշ համբոյր բերէր...

Զաւէնը օրերով փորձում էր կրակի մօտ նստել։ Նրա ականջին աղօթքի ու անէծքի խօսքեր հասան։ Իսկ դագաղը մեխելու գործողութիւնը երբեք չէր աւարտւում, մուրճի ձայները չէին լռում։ Յետոյ նստեց վառւող կրակի մօտ ու կուչ եկաւ։ Իր կողքին մի երիտասարդ կին էր նստած՝ աչքերը արցունքոտ։ Նորից նոյն հարցերը լսեցին. «Ինչո՞ւ իրենք։ Ու ինչո՞ւ իրենց քաղաքում պէտք է երկրաշարժ լինէր։ Ինչի՞ համար։ Մարդիկ կային, որոնք ձեռքերը դէպի երկինք պարզած, անիծում էին եւ յաջորդ վայրկեանին գլուխները պատերին խփում։ Մի ծեր մարդ փայտ աւելացրեց կրակին։ Կրակը բոցավառւում էր, կարծես պար գալով։ Կրակի մօտ մի դագաղ էր դրւած։ «Հաւանաբար այս բնակիչից է հանգուցեալը»,- մտածեց Զաւէնը։ Բայց յաջորդ վայրկեանին մարմինը սարսուռ կալաւ։ Դագաղում ինչ-որ բան էր շարժւում։ Կրակի մօտ նստածները հանգստացրին նրան ու պատմեցին իրենց ընկերոջ՝ Գրիգորի մասին, որը օրեր ի վեր այստեղ էր ապրում։ Նա տասներկու հարազատ էր կորցրել երկրաշարժի ժամանակ։ Գրիգորը այլեւս ոչինչ չունէր։ Ամէն գիշեր, երբ ցուրտը սկսւում էր, մտնում էր դագաղի մէջ։ Առաւօտեան էլ շարունակում էր փորել իր շէնքի շուրջը։ Յետոյ երեւալով ու մրոտւած, ինչպէս մի սեւ թռչուն՝ գալիս էր Հրապարակ ու մտնում իր փայտէ խցիկի մէջ։

(Շար. 35)

digitised by A.R.A.R.@

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Սոյն թուականի հոկտեմբերի 9-ին, որը զուգադիպում էր Հայ Մշակոյթի օրուան, ականատես եղանք մշակութային մի գողտրիկ միջոցառման գործադրման. հոգեկան մեծ վայելք ունեցանք Թեհրանի Հայ Հասարակական միութեան (Հայ ակումբ) սրահում ունկնդրելով հանրածանօթ արուեստագէտուհի եւ դաշնամուրի դասատու օր. Լիդա Բերբերեանի աշակերտների կատարումները։

Այս նուագահանդէսը կազմակերպել էր Հայ ակումբը որպէս ներքին ձեռնարկ՝ իր անդամների եւ մասնակցող աշակերտների ծնողների համար։

Ներկայ էր նաեւ Իսլամական խորհրդարանի հիւսիսային իրանահայութեան պատգամաւոր պրն. Վարդան Վարդանեանը, որը ձեռնարկի վերջում արտայայտուեց յատուկ պատշաճի եւ գնահատեց մասնակցողների ու իրենց դասատուի տարած բծախնդիր աշխատանքը։

Սկզբում բացման խօսքով հանդէս եկաւ օր. Լիդա Բերբերեանը։ Նա իր արտայայտութիւնների մէջ բացատրեց ձեռնարկի նպատակը եւ շեշտեց պատանիների ու երիտասարդների հոգեկան սնունդ ստանալու եւ յուրջ աշխատանքներով, ինչպէս օրինակ՝ գեղարուեստով զբաղուելու անհրաժեշտութիւնը։

Օր. Լիդան իր աշակերտների հետ

Այնուհետեւ բեմ եկան հերթարար՝ Կարինէ Շահբաբեանը, Վարուժան Յովհաննիսեանը, Լալազէ Արզուեանը, Լալա Արզալեանը, Նարինէ Քոչարեանը, Ռեբեկա Աշուղեանը, Լորետա Դանիէլեանը, Անգինէ Քոչարեանը եւ Արտեմիս Շահբաբեանը, որոնք կատարեցին երգահաններ՝ Բախի, Բեթհովէնի, Կլեմենտիի, Դիաբելլիի, Մոցարտի, Հայդնի, Մաշկովսկիի, Շոպէնի եւ Շուբերտի յօրինումները։

Պէտք նշել, որ յայտագրին մաս կազմող յուրջ ու բաւական բարդ կառուցուածք ունեցող կտորները կատարուեցին յաջողութեամբ։ Նկատի առնելով մասնակցողների տարիքը, փորձառութեան սակաւ լինելը, դպրոցական ծանր դասերն ու առօրեայ ուրիշ զբաղումները՝ կարող ենք անվարան ասել որ՝ նրանք իրենց կարողութեան սահմաններում յաջողեցին ներկայացրին հանդիսականներին, որոնք բուռն ու երկարատեւ ծափերով գնահատեցին իւրաքանչիւրին՝ իր կատարման աւարտին։

Մասնաւորապէս ուշագրաւ էին երկրորդ բաժնում ելոյթ ունեցող՝ Լորետայի, Անգինէի եւ Արտեմիսի կատարումները, որոնք դեռեւս երիտասարդ ու համարեա սկսնակ՝ կարելի է ասել վարպետօրէն ու անսայթաք մեկնաբանեցին դաշնամուրի համար յօրինուած բաւական բարդ գործեր՝ ներկայացնելով իւրաքանչիւր կտորի համար պահանջուած ուժեղ տեխնիկան։ Մի բան, որը, անտարակոյս, ապացոյցն է նրանց ջանասիրութեան, նուիրուածութեան եւ երաժշտութեան նկատմամբ ունեցած բուռն սիրոյ. մանաւանդ երբ նկատի ենք ունենում որ՝ ինչպէս օր. Լիդան եւս արտայայտուեց իր բացման խօսքում՝ վերոյիշեալները համալսարանական դասերով ծանրաբեռնուած երիտասարդուհիներ են եւ ուսման բնագաւառում եւս յաջողակ։

Այստեղ չմոռանանք նշելու, որ սոյն ձեռնարկի առաջին բաժնում ելոյթ ունեցած մանկահասակ Վարուժանը, Լալազէն, Լալան եւ Ռեբեկան ընտրուել են մասնակցելու Երեւանում կայանալիք 7-17 տարեկան «Մանուկները Հայաստանին» կոչուող միջազգային փառատօնին։

Համերգի աւարտին գեղարուեստով յագեցած մթնոլորտն առաւել խանդավառուել էր։ Ուրախ ու ոգեւորուած էին օր. Լիդան ու կատարողները եւ ընդունում էին ներկաների շնորհաւորանքները, որովհետեւ արդիւնաւորուել էին իրենց մէկ տարուայ ընթացքում թափած ջանքերը, իսկ ներկաների դէմքերին նշմարելի էին գոհունակութեան նշաններ, քանզի ըմբոշխնել էին դասական երաժշտութեան սքանչելի կտորները։

Արդէն երեք տարի է, որ օր. Լիդան կազմակերպում է նման աշակերտական հրապարակային ելոյթներ, որոնք նորութիւն ու միանգամայն բացառիկ երեւոյթ են իրանահայ իրականութեան մէջ։ Երկար տարիներ ականատես էինք միայն փորձուած ու հմուտ, ինչու չէ, նաեւ աշխարհահռչակ երաժիշտների կատարումներին։ Այժմ առիթն ունենք լսելու սկսնակ ու աշակերտական մակարդակում գտնուող երաժիշտների, որոնք չնայած նոր են մտել երաժշտական ասպարէզ, սակայն հանդիսականների քաջալերանքներով, ինչու չէ, նաեւ գիտակ անձանց ցուցմունքներով ու շինիչ քննադատութիւններով, հետեւողական աշխատանքով, անկասկած, սերտօրէն կը կապուեն իրենց նախասիրած արուեստին, նրանց մէջ աւելի հետաքրքրութիւն կը ստեղծուի դրա նկատմամբ, կը յառաջադիմեն եւ պատկան մարզում նուաճումներ կարձանագրեն։

Ահա թէ ինչու են կարեւոր ու անհրաժեշտ նման ձեռնարկները։

Ուստի՝ աւելի գնահատանքի ու գրուատանքի է արժանի սիրելի օր. Լիդայի այս շնորհակալ նախաձեռնութիւնը։ Մաղթենք իրեն եւ իր սաներին եռանդ ու համբերութիւն եւ յոյսով, որ առաջիկայ տարիներում եւս ականատես կը լինենք նման նուագահանդէսների։

ԱՐՄԷՆ ԴԱՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՁԵՌՆԱՐԿ՝ ՂԱԶՈՒԻՆՈՒՄ

Օգտուելով հոգեբան դոկտ. Մեսրոպ Բաբայեանի Ղազուին այցելութիւնից, տեղւոյ հայ համայնքը նշեց Հայ մշակոյթի եւ Թարգմանիչների տօնը։ Յարգելի դոկտորը, բացատրելով Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի եւ Ս. Սահակ Պարթեւի կատարած գործի ճակատագրական կարեւորութիւնը հայ ժողովրդի համար, պատմեց՝ թէ ինչպէս գրերի գիւտից յետոյ, մօտ 30 տարի, Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը, Ս. Սահակ Պարթեւի աջակցութեամբ շրջեց ամբողջ Հայաստանի նահանգներն ու գաւառները եւ անխոնջ ու հետեւողական ջանքերով հիմնեց դպրոցներ ու դպրանոցներ, ուր պատրաստուեցին ուսուցիչներ ու հոգեւորականներ՝ դասաւանդելու հայոց գրերը, քրիստոնէական ուսմունքը եւ ժամանակի գիտութիւնները՝ հայ մատաղ սերունդին։ «Առանց այդ վիթխարի եւ ծրագրուած աշխատանքի, գրերի գիւտը կը մնար անհետեւանք եւ ապարդիւն, եւ ժամանակի ընթացքում կը մոռացուէր։ Ուրեմն, Մեսրոպ Մաշտոցը կարելի է ասել որ՝ եղել է ոչ միայն մեծ գիտնական եւ գիւտարար, այլ նաեւ մեր առաջին ուսուցիչը եւ առաջին մեծ ուսուցչապետը», եզրակացրեց դոկտոր Բաբայեանը։ Պատասխանելով ներկաների հարցերին, յարգելի դասախօսը որոշ բացատրութիւններ եւս տուեց։ Դոկտ. Մեսրոպ Բաբայեանը այցելեց նաեւ հայոց լեզուի ուրբաթօրեայ դասընթացներին, մէկիկ-մէկիկ հարցումներ ուղղեց բոլոր աշակերտուհիներին եւ քաջալերանքի խօսքեր ասաց՝ էլ՛ աւելի ջանք թափելու հայոց լեզուն տիրապետելու համար։ Դասերից յետոյ, հայոց դպրոցի բակում, դոկտորը պատասխանեց որոշ ծնողների դաստիարակչական առումով տրուած հարցերին։

ԲԱՐՄԷՆ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ
Ղազուին

ՄԻ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ԵՒՍ՝ ՄԱԴԱԹ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Լ.Գ.ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Հայը միշտ էլ սիրել է արհեստ ու արուեստ եւ եղել է լաւ արուեստագէտ, որի համար էլ շարունակ փնտռուել ու գնահատուել է օտարների կողմից։

Ներկայիս մեր խօսքը վերաբերում է տարիքն առած մի մարդու՝ Մադաթ Յակոբեանին, որ շուրջ քառասուն տարի է, ինչ գործի ազատ ժամերին զբաղւում է ուլունքների եւ փայլփլուկների (փուլաքների) կարի աշխատանքով եւ կարում է զանազան զարդեր, խաչեր, ծաղիկներ եւ այլն։ Փայլփլուկներով զարդարում է կտորները, որոնք իրենց տեսքով ու գոյնզգոյն փայլերով մեծ հետաքրքրութիւն ու գեղեցկութիւն են ներկայացնում։

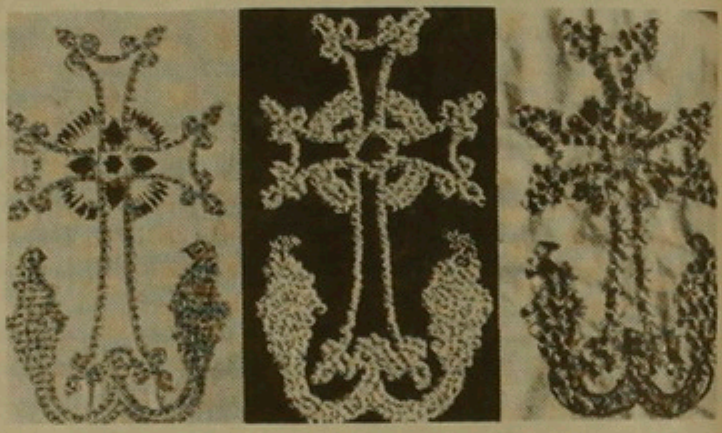

Նմոյշներ պրն. Մադաթ Յակոբեանի ձեռարուեստից

Շատ-շատերը դրանցից գնում եւ արտասահման են ուղարկում։

Բացի վերը յիշածներից, այդ ուլունքներով զարդարում են նաեւ երեխայական ու կանացի հագուստներ, թաշկինակներ, ձեռքի պայուսակներ, սեղանի եւ հեռուստացոյցի ծածկոցներ եւ այլն։

Պրն. Մադաթը անցեալում զբաղմունքով եղել է մեքենավար, բայց այժմ ծառայում է Ս. Ամենափրկիչ վանքի առաջնորդարանում, իսկ ազատ ժամերին էլ զբաղւում է ձեռքի կարի աշխատանքով։

Ներկայացնում ենք իր կարածներից նմոյշներ, որոնք հայկական ոճի խաչեր են։

Մաղթում ենք իրեն նոր ուժ ու կորով եւ յաջողութիւններ։

Նոր Ջուղա
9 հոկտ. 1993թ.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ ԴԻՄԱԳՐԱՒԵԼՈՒ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒԱԾՔՆԵՐ

Բնական որոշ աղէտների հակառակ՝ երկրաշարժը ոչ կարելի է նախատեսել եւ ոչ էլ կարելի է դրա առաջն առնել։ Օրինակ՝ օդերեւութաբանական որոշ տուեալներ վերլուծելով մասամբ կարելի է որոշ շրջանում սպասելիք հեղեղի յորդումը կանխատեսել եւ դրա աւերները թեթեւացնելու համար որոշ միջոցառումների դիմել, ինչպէս պատնէշների կառուցում, ջրի ուղղութիւնը փոխելու առուների փորում, ջրաւազանների չոկում եւ այլն։

Սակայն երկրաշարժը մի աղէտաբեր երեւոյթ է, որը ոչ կարելի է հասկանալ, թէ երբ պիտի պատահի եւ ոչ էլ դրա առաջն առնելու որեւէ միջոց կայ։ Սարսափելի մի աղէտ է, որը մի ակնթարթում երկրի մի ծաւալուն տարածութիւն խառնում է իրար, քանդում է բնակարաններ, աւերակների տակ է թաղում մարդկանց ու շէնքերը, քաղաքներ ու գիւղեր վերածում է քարակոյտերի ու փլատակների։

Ասւում է թէ՝ մենք չենք կարող երկրաշարժի առաջն առնել, բայց կարող ենք պինդ գետիններում ամրութիւն ունեցող բնակարաններ կառուցել, միշտ ուշադիր ու արթուն լինել, պատրաստ՝ ամենակարճ միջոցում ապահով ծածկի տակ մտնելու համար։

Յայտնի է, որ վերջին տասնամեակում ԱՄՆ-ի Սանֆրանցիսկօ քաղաքում տեղի ունեցած մի երկրաշարժի ուժգնութիւնը այնքան բարձր էր, որ հարիւրաւոր կիլոմետր երկարութեամբ ճեղքեր բացեց, որոնցից մի քանիսը երկարում էին քաղաքի լայնքով, դրանով հանդերձ՝ այս երկրաշարժը նուազագոյն զոհերը խլեց, այսինքն՝ շուրջ 600 շունչ, քանի որ երկրաշարժի առաջ պատկան հաստատութիւնների յանձնարարութեամբ քաղաքի ամբողջ ժողովուրդը օրական երկու ժամ տեւող փորձերով պատրաստուել էր երկրաշարժը դիմագրաւելու համար։

Մասնագէտներն ընդգծում են, որ նման երկրաշարժ եթէ պատահէր Երրորդ աշխարհին պատկանող որեւէ երկրում, կարող էր հազարաւոր զոհեր պատճառել։

Պատկան նկարը ցոյց է տալիս Մեքսիկոյի դպրոցներից մէկի երեխաների պաշտպանութեան փորձը, որը ներառուել է նոյն երկրի դպրոցների դասացուցակի մէջ՝ որպէս դասաժամ, քանի որ Մեքսիկան գտնւում է երկրաշարժի գօտում։

XX

digitised by A.R.A.R.@

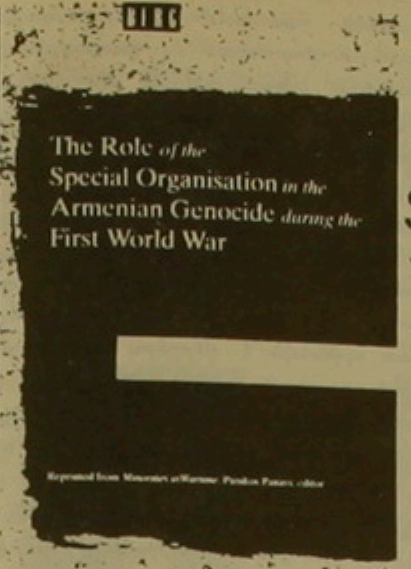

ՊՐՈՖ. ՎԱՀԱԳՆ ՏԱՏՐԵԱՆԻ ՆՈՐ ԵՐԿԸ

Օքսֆորդի (Անգլիա) «Բերգ» հրատարակչականը լոյս ընծայեց պրոֆ. Վահագն Տատրեանի մէկ նոր երկասիրութիւնը, որ մաս է կազմում մի հատորի, որ ընդգրկուած են նաեւ ուրիշ երկասիրութիւններ «Փոքրամասնութիւններ պատերազմի ընթացքին» ընդհանուր խորագրի տակ: Այս գործերը հրատարակութեան նպատակով ընտրուել են սեպտեմբեր 1990-ին, Անգլիայի Վէլ համալսարանի մէջ տեղի ունեցած միջազգային գիտաժողովի ներկայացուած բազմաթիւ զեկոյցների միջից:

Պրոֆ. Տատրեանի աշխատասիրութեան խորագիրն է` «Յատուկ կազմակերպութեան դերը Ա. Համաշխարհային պատերազմի Հայկական Ցեղասպանութեան մէջ» (The Role of the Special Organization in the Armenian Genocide during the First World War): Պրոֆ. Փ. Փանային, հատորի խմբագիրը, այս գործը որակել է իբրեւ մի «առաջնորդողական երկասիրութիւն» (Pioneering essay), երբ այն զետեղել է հրատարակիչ զեկոյցների ցանկի մէջ: Պրոֆ. Տատրեանն այս գործին առընչուող սրբագրումները կատարել է մի ուսումնասիրական ընդարձակ ծրագրի ծիրի մէջ, իբրեւ մասնակիցը այդ ծրագրի, որ հովանաւորուել է ամերիկեան հանրայայտ Հ. Ֆ. Գուգենհայմ Ուսումնասիրական Հիմնարկի կողմից (H. F. Guggenheim Foundation):

Երկասիրութեան նիւթն է փաստահաւաք Թէշքիլաթը մահսուսա կոչուած կազմակերպութիւնը, որ Իթթիհատի վերադասն մարմինը լինելով, մէջտեղ բերեց եւ գործի դրեց` իր ծրագրի իրագործման ի խնդիր, որ յանգում էր Հայկական Հարցի վերջնական լուծման: Այս կազմակերպութեան անդամների ճնշիչ մեծամասնութիւնը բաղկանում էր արհեստական դատապարտուած ոճրագործներից, որոնք Օսմ. կայսրութեան բանտերից ազատ էին արձակուած եւ կարճատեւ մարզումներից յետոյ, որոնք տեղի ունեցան պատերազմական նախարարութեան բանակային վայրում, ուղարկուեցին ներքին գաւառների այն նպատակայարմար անցքի վայրերը, որտեղից պիտի անցնէին տեղահան հայ կարաւանները` մաքրելու համար:

Հետեւողական եւ խնհական կերպով, պրոֆ. Տատրեանը վերլուծում է այս ջարդի ծագումը, կազմաւորումը եւ գործունէութիւնը` իր տրամադրութեան տակ ունենալով մի շարք այլատեսակ անգլերէն եւ պաշտօնական աղբիւրներից, որոնք գրուած են անգլերէն, գերմաներէն, ֆրանսերէն, արդի թուրքերէն, օսմանեան թուրքերէն եւ հայերէն լեզուներով:

Այն չափով, որ այս կազմակերպութեան գլխաւոր պատասխանատուութիւնը Օսմանեան կայսրութեան հայ բնակչութեան ստուար մեծամասնութեան բնաջնջումն էր, որ պէտք էր տեղի ունենար ամենայն գաղտնապահութեամբ, համապատասխան փաստաթղթական նիւթ գրեթէ չկայ: Համատարած մնացած տուեալների ընթացքում իր հետեւած ուղին, պրոֆ. Տատրեանը յատուկ համբերութեամբ պեղել եւ յայտնաբերել է ցրիւ անյայտ մնացած իրողութիւններ: Բաւ նարեկել է ցոյց տալու, թէ թուրքերէն, ո՛չ էլ ուրիշ իր հատուածների, տակաւին ո՛չ թուրքերէն, ո՛չ էլ ուրիշ ուսումնասիրութիւն չկայ Թէշքիլաթ մի լեզուով այսպիսի ուսումնասիրութիւն չկայ Թէշքիլաթը մահսուսի մասին: Պրոֆ. Հաւանական է, որ այն Թուրքիայի տակաւին թաքուն պահուող արխիւներում, որոնք Թուրքիայի մէջ եւ Եւրոպայում, յատկապէս Գերմանիայում, վերջերս մէջ եւ Եւրոպայում, յատկապէս Գերմանիայում, վերջերս ... նոր գիտականներից մասնաւոր հարցին եւ հանդէպ, մի նոր գիտականներից մասնաւոր հարցին եւ տեղի փաստաթղթեր վերաբերեալ այդ մեծ ոճիրի պատմական իրողութիւնը:

Պրոֆ. Տատրեանի աշխատասիրութեան ամենաուշագրաւ հանգամանքն այն է, որ նա յաջողել է որսալ եւ յայտնաբերել մեծ ձեռք ձգել հնամեայ գրքեր, գիտագաղափարի շրջանից, որոնք կամ բնագրուած եւ արգելուած են եւ կամ այլեւս գոյութիւն չունեն: Այսպիսի գրքերի միջից ամենակարեւորը ժողովրդական պատմաբան Ահմեդ Ռեֆիք Ալթընայի գիրքն է: Նա պատերազմի ընթացքում պաշտօն ունէր պատերազմական նախարարութեան Բ ճիւղի մէջ, որ համընկնում էր ընդհանուր սպայակոյտի նոյն Բ ճիւղի հետ, եւ այդ հանգամանքով շատ գաղտնիքների վերահասու եղաւ: Էլ աւելի կարեւոր է այն իրողութիւնը, որ այդ ճիւղն էր, որ իբրեւ յանցական գործողութիւնների մարմնացում, «Istihbarat» անունի տակ, ղեկավարել յատուկ կազմակերպութեան ընթացակարգը եւ «ազգամաքրական խնդիրները»: Ցեղասպանութիւնը վերածելով նորաձեւի մի «արհեստի»: Իր գիտակ փորձն էր գնդապետ Ալիֆի, պատերազմական նախարար Էնուերի մտերիմը:

Ուսումնասիրութիւնից նոյնպէս յայտնի է դառնում, որ նոյնիսկ մի շարք բարձրաստիճան թուրք զինուորականներ այպանել են այս կազմակերպութեան քրէական յանցագործութիւնները, ասելով յիշելու հայերին իբրեւ զոհ, եւ միանգամայն դատապարտել են կազմակերպութիւնը իբրեւ զինուորականութեան վարկին անպատիւ եւ ամօթալի կատարում: Սարսափազդու մանրամասնութիւններով նկարագրել են նաեւ ափրահայկական իթթիհատական պարագլուխ, օրկ. Բեհաէդդին Շաքիրի հիմնական դերը եւ Թիֆլիսեան պատերազմական ատեանի 1918-1921 զինադադարի շրջանում ձեռք ձգած փաստերը, որոնք մերկացնում են Թէշքիլաթը մահսուսայի ոճրագործ եւ յանցանքնաւոր մասնակցութիւնը հայերի դէմ գործադրուած նախճիրին:

Վերջապէս, հեղինակը բացատրում է այն մեծական դերը, որ մի շարք թուրք բարձրաստիճան զինուորականներ խաղացին այս կապակցութեամբ, յիշում է զօրավար Մահմուդ Քեամիլին, 3-րդ բանակի եւ զօր. Հալիլ Քութին 6-րդ բանակի հրամանատար եւ հրապարակներ Եաղուպ Ջեմիլին, Դելի Հալիթ, Չերքէզ Ահմեդին, որոնց կազմակերպած նախճիրները գլխաւոր, անցնում են անցեալի ջարդարարական ոճիրների սահմանակցող բնոյթը, նոյնիսկ Թուրքիայի մէջ:

Չափազանցուած չի լինի, եթէ ասենք, որ պրոֆ. Տատրեանի ցարդ բերած նպաստների շղթայի մէջ այս գործը բացառիկ արժէք է ներկայացնում: Նա անդրդուելի եւ կրճատ ոգով շարունակում է ընթանալ այն արահետից, որ պիտի իրականացնէր առայ իր կեանքի հիմնական նպատակը եւ առաքելութիւնը, այսինքն Հայկական Ցեղասպանութեան անժխտելի փաստարկումը:

Լ.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑ Ռ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԻ "ԳՐԱԿԱՆ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՆԵՐ ԱՂԷՏԻՆ" ՀԱՏՈՐԸ

Վերջերս Իրանում էր գտնւում ծանօթ մտաւորական, ազգային-հասարակական գործիչ Ռուբինա Փիրումեանը, որը այցելեց խմբագրատուն, ուր մտերմիկ զրոյց ունեցաւ խմբագրական կազմի հետ:

Իր ունեցած ծրագրերի մասին նա ասաց որ` աշխատում է ցեղասպանութեան վերաբերող մի հատորի պատրաստումն ամբողջացնել:

Այժմ ուրախութեամբ տեղեկանում ենք, որ իրականացրել է այդ:

ՌՈՒԲԻՆԱ ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ

Դուստրն է իրանահայ մտաւորական, ազգային-հասարակական գործիչ եւ «Ալիք»-ի բազմամեայ խմբագիր հանգ. դոկտ. Բագրիկ Մինասեանի:

Աւարտել է Թեհրանի համալսարանի տեխնիկական ֆակուլտետի շէնքի եւ ճանապարհաշինութեան ճարտարագիտական ճիւղը եւ աշխատել է նոյն ասպարէզում:

Անդամակցել է Հայ Համալսարանականների Ընդհ. Միութեան, Հայ Մշակութային «Արարատ» կազմակերպութեան եւ աշխատել է Թեհրանի հայոց թեմի դպրոցների կենտրոնական հոգաբարձութեան կազմերում:

1978 թուականին փոխադրուել է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, ուր աշխատել է թէ՛ իր մասնագիտական ասպարէզում եւ թէ՛ ազգային-հասարակական կեանքում:

1980-ին մուտք է գործել Կալիֆորնիայի Ու.Սի.Էլ.Էյ. համալսարանի արեւելագիտութեան բաժինը եւ 1982-ին գերփայլ է ստացել հայագիտական թեզով:

1989-ին նոյն ճիւղում PH.D. (դոկտորայի) տիտղոսի է արժանացել` աւարտաճառի նիւթ ունենալով Գրական անդրադարձներ Աղէտին-համեմատական ուսումնասիրութիւն Հայկական եւ Հրէական Աղէտի գրականութեան:

Մասնակցում է Կալիֆորնիայի Ազգային դպրոցների ուսումնական (կրթական) խորհրդին:

Մասնակից է Կալիֆորնիայի մէջ հրատարակուող հայոց լեզուի, հայոց պատմութեան եւ Հայ Դատի դասագրքերի կազմութեան գործին. Հայ Դատի դասագրքի 10 եւ 11-րդ դասարանի գրքերի հեղինակն է եւ աշխատում է 12-րդ դասարանի դասագրքի վրայ:

Մասնակցել է գիտական միջազգային գիտաժողովներին` նիւթ ունենալով Հայ Դատը եւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը:

Այժմ աշխատում է նոր աշխատութեան վրայ` նիւթ ունենալով «Հայ-բոլշեւիկ յարաբերութիւնները Հայաստանի Հանրապետութեան (1918-20) ժամանակաշրջանում», որը շուտով հրատարակուելու է:

Այցելել է Հայաստան` գիտաժողովների մասնակցելու եւ նաեւ Հայաստանի եւ սփիւռքի հայագէտների յարաբերութիւնների գծով:

Մասնակցել է Ցեղասպանութեան 75-ամեակի գիտաժողովին` «Սփիւռքի գրականութեան սկզբնաւորումն ու անցած փուլերը» նիւթով:

Աշխատակցել է Հայաստանի հանրագիտարանի Հայ Դատին եւ Հայոց ցեղասպանութեան նուիրուած հատորին:

1989 թուականից դասաւանդում է Ու.Սի.Էլ.Էյ. համալսարանի արեւելագիտութեան բաժնի Նարեկացու անուան հայագիտական ամբիոնում:

* * *

Հրապարակ է իջել դոկտ. Ռուբինա Փիրումեանի աշխատասիրած "Literary Responses to Catastrophe, a Comparison of the Armenian and the Jewish Experience" (Գրական անդրադարձներ Աղէտին-համեմատական ուսումնասիրութիւն Հայկական եւ Հրէական Աղէտի գրականութեան) հատորը:

Այս աշխատութեան մէջ հեղինակը քննարկում է Ցեղասպանութեան ազդեցութիւնը հայ գեղարուեստական գրականութեան վրայ, որ ինքնին արտացոլումն է հայ ժողովրդի հասարակական հոգեբանութեան:

«Հայոց Ցեղասպանութիւնը,- գրում է դոկտ. Փիրումեանը, մի արհաւիրք էր, որ իր խոր դրոշմը ձգեց վերապրողների աշխարհայեացքի, հայեացքների եւ առօրեայ կեանքի վրայ: Վերապրողները փորձեցին թմրեցնել աղէտը եւ հաշտուել նրա ձգած սեւ յիշատակների հետ: Նրանց այս տառապանքը փոխանցուեց եւ արձագանգեց հետագայ սերունդների կեանքի մէջ: Հայոց յետ-եղեռնեան գրականութիւնը արձագանգն է այդ արհաւիրքի: Իր ամբողջութեան մէջ նա մի հակադարձ է Մեծ Եղեռնի»:

Այս համեմատական ուսումնասիրութիւնը ցուցադրում է զուգահեռներ եւ հակադարձութիւններ հայկական եւ հրէական

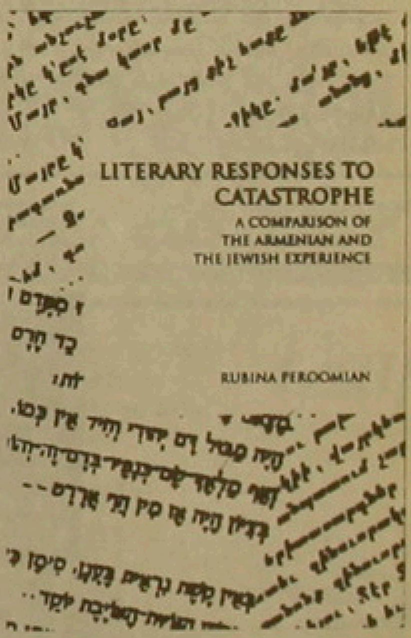

անդրադարձների յարացոյցներին: Եւ ի նկատի ունենալով, որ «մի ժողովրդի հասարակական հակազդեցութիւնը որեւէ ազգային արհաւիրքի, մարդկային բնութիւնից թելադրուած լինելով հանդերձ, ազդւում է նոյնչափ կարեւորութիւն ունեցող ուրիշ գործօններից եւս: Իսկ այդ գործօնները գալիս են մի ժողովրդի պատմութեան խորերից եւ կրում են դրոշմը այդ ժողովրդի կրօնի, մշակոյթի եւ ազգային աւանդութիւնների»:

Այս մեկնակէտից ելնելով, հեղինակը հատորի առաջին

(Շարունակութիւնը` 7-րդ էջում)

digitised by A.R.A.R.@

ՀՀԱԳ ՆԱԽԱՐԱՐ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ....

(Շարունակութիւն 3-րդ էջից)

խաձեռնութիւն, որը Հայաստանը լիովին պաշտպանում է։

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտութեան խնդրում ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի յաջող համագործակցութիւնը կարող է օրինակ դառնալ այն բանի, թէ ինչպէս գործնականում ի մի բերել տարածաշրջանային եւ համընդհանուր շահերը։ Նման համագործակցութիւնը կը մեծացնի տարածաշրջանային կազմակերպութիւնների դերը հակամարտութիւնների կանխարգելման, խաղաղապահպանութեան եւ վէճերի խաղաղ կարգաւորման գործում։

Հայաստանը բարձր է գնահատում գլխաւոր քարտուղարի «Խաղաղութեան օրակարգը», որում մարմնաւորուած են խաղաղապահպանութեան, խաղաղաստեղծման եւ յետհակամարտային խաղաղ շինարարութեան գաղափարները։ Պատմութիւնն, այնուամենայնիւ, մեզ սովորեցրել է, որ խաղաղութիւնն ու զարգացումը անտրոհելի են մէկը միւսից եւ չեն կարող պատկերացւել իբրեւ երկու տարանջատ գործընթացներ։ Սովը, աղքատութիւնն ու վատ կենսապայմանները վտանգաւոր սպառնալիք են կայունութեան ու խաղաղութեան համար։ Միաւորուած ազգերի կազմակերպութիւնը զարգացումը պէտք է համարի իր առաջնահերթ խնդիրներից մէկը՝ հաւատարիմ երկրագնդի բոլոր բնակիչների համար խաղաղութեան ապահովման նպատակին։ Իսկապէս կազմակերպութիւնը պէտք է ընդունի տնտեսական եւ սոցիալական զարգացումն իբրեւ իր գործունէութեան ուղենիշ սկզբունքներ։ Հայաստանը լիովին պաշտպանում է գլխաւոր քարտուղարի «Զարգացման օրակարգ»-ի նախաձեռնութիւնը եւ պատրաստ է իր նպաստը բերել աշխարհում խաղաղութեան հաստատմանն ուղղուած այս կարեւոր ուղենիշին։ Հայաստանն ամբողջովին պաշտպանում է նաեւ զարգացման հարցերին նուիրուած համաշխարհային գագաթնաժողովի հրաւիրումը, որը նախատեսուած է 1995-ին, Կոպենհագենում։

Այսօր զանգուածային ոչնչացման զէնքերի տարածումը եւս մի դժնի սպառնալիք է թէ՛ համաշխարհային եւ թէ՛ տարածաշրջանային անվտանգութեանն ու կայունութեանը։ Հայաստանը պաշտպանում է «Միջուկային սպառազինութիւնների չտարածման համաձայնագրի» 1995 թուականից յետոյ անսահման երկարաձգման նախաձեռնութիւնը։ ՄԱԿ-ը պէտք է նաեւ աշխատանք տանի ապահովելու «Քիմիական զէնքի արգելման կոնւենցիայի» համընդգրկունութիւնն ու խստիւ համապատասխանութիւնը։

Պարո՛ն նախագահ,

Զարգացումն ու մարդու իրաւունքները նոյնպէս փոխպայմանաւորուած արժէքներ են։ Իսկական զարգացում չի կարող լինել, քանի դեռ մտածողութեան եւ կառավարման համակարգերը հիմնուած չեն անհատների իրաւունքների յարգման վրայ։ Յատկանշական է, որ ներկայ տարին համընկնում է «Մարդու իրաւունքների համընդհանուր հռչակագրի» 45-րդ տարելիցին։ Հռչակագրի եւ անցած յունիսին կայացած մարդու իրաւունքների Վիեննայի խորհրդաժողովի ոգին կը խթանի մարդու իրաւունքների կարեւորութեան ըմբռնումը կայունութեան, ազատութեան, խաղաղութեան, առաջընթացի եւ արդարութեան հաստատման գործում։

Իմ կառավարութիւնը խորապէս համոզուած է, որ ՄԱԿ-ի անդամ պետութիւնների կողմից մարդու բոլոր իրաւունքների սկզբունքների ընդունումն ու իրականացումը միասնութեան եւ ներդաշնակութեան ամուր հիմք կը ստեղծի ամբողջ աշխարհում, որը վերափոխման եւ նոր կայուն արժէքների որոնման մէջ է։

Մարդու իրաւունքների սկզբունքների աւելի արդիւնաւէտ իրականացման համար մենք հրամայական ենք համարում մարդու իրաւունքների գծով գլխաւոր կոմիսարի պաշտօնի եւ միջազգային մշտական քրէական ատեանի հիմնումը, որ կը ներկայացնէին ու կը քննէին մարդու իրաւունքների կոպիտ ոտնահարումների դէպքերը եւ մարդկութեան դէմ ուղղուած այլ ոճրագործութիւնները։

Պարո՛ն նախագահ,

1995-ին Միաւորուած ազգերի կազմակերպութիւնը նշելու է իր 50-րդ տարելիցը։ Անցած 50 տարիների ընթացքում կազմակերպութիւնն ամրապնդուել է եւ վկան դարձել պատմական իրադարձութիւնների, որոնցից շատերի մէջ նշանակալի դեր է խաղացել։ Եւ քանի որ կազմակերպութիւնը թեւակոխել է մի ժամանակաշրջան, երբ կոչուած է առաւել գործուն եւ առաջնորդող դեր ստանձնել փոփոխուող աշխարհում, այն նոյնպէս պէտք է պատրաստ լինի արդիւնաւէտ արձագանգելու այդ փոփոխութիւններին։

Հայաստանը պաշտպանում է Անվտանգութեան խորհրդի վերակառուցման անդամ պետութիւնների կողմից ՄԱԿ-ի առջեւ բարձրացուած կոչը։ Քանի որ միջազգային հանրութիւնն Անվտանգութեան խորհրդից աւելի ճկուն դեր է սպասում միջազգային խաղաղութեան հաստատման գործում, անհրաժեշտ է, որ աւելանայ Անվտանգութեան խորհրդի անդամների թիւը, որպէսզի այն հնարաւորութիւն ստանայ աւելի հաւասարակշռուած եւ արդարացիօրէն անդրադառնալու իր առջեւ դրուած խնդիրներին։

Միաւորուած ազգերի կազմակերպութեան վարչական գործունէութեան կատարելագործմանը նոյնպէս մեծ նշանակութիւն պէտք է տրուի։ Մենք ողջունում ենք գլխաւոր քարտուղարի՝ կազմակերպութեան վարչական եւ կառավարական կառոյցների ու ընթացակարգի կարգաւորմանն ուղղուած ներկայ նախաձեռնութիւնները՝ համապատասխանեցնելու համար դրանք այն պահանջներին, որ այժմ դրւում են ՄԱԿ-ի առջեւ։

Պարո՛ն նախագահ,

Քանի որ աշխարհը, կարծես թէ, փորձւել է տարբեր տարածաշրջանների թէժ կէտերից ստացւող ողբերգական լուրերին, արժէ անդրադառնալ յետսառպատերազմեան ժամանակաշրջանի որոշ աւելի դրական իրադարձութիւններին, որոնց համար ամենավառ օրինակն է՝ վերջերս ստորագրուած ՊԱԿ-Իսրայէլ պատմական դարձած համաձայնութիւնը։ Ինձ համար պատիւ է ողջունել Իսրայէլի եւ ՊԱԿ-ի ղեկավարներին՝ այս խիզախ քայլը կատարելու համար։ Ոչ պակաս նշանակալից են այն գործընթացները, որոնք ներկայումս ընթանում են Հարաւային Աֆրիկայում։ Հայաստանը միանում է ՄԱԿ-ի միւս անդամ երկրներին բանակցութիւնների գործընթացի պաշտպանութեան հարցում եւ հաւատ կայ, որ այս պահին պատժամիջոցների վերացումը կարող է օգնել Հարաւային Աֆրիկայի ժողովրդին՝ ստանձնելու իրապէս ազատ եւ ժողովրդավարական պետութեան կառուցման խնդիրը։

Սառը պատերազմի աւարտից յետոյ Միաւորուած ազգերի կազմակերպութիւնում շարունակւում է անդամ պետութիւնների միջեւ համագործակցութեան սերտացումը։ 1992 թուականին, ինչպէս 1991-ին, Անվտանգութեան խորհրդի անդամներից եւ ոչ մէկը չի օգտագործել վետոյի իր իրաւունքը՝ չնայած քննարկուած հարցերի մեծաքանակ եւ բազմաբնոյթ լինելուն։ Մեծանում է ժողովուրդների միջեւ շահերի ընդհանրութիւնը՝ ստեղծելով վստահութեան եւ համագործակցութեան մթնոլորտ, ինչը 48 տարի առաջ Սանֆրանցիսկոյում ՄԱԿ-ի հիմնադիրների երազած նպատակների իրագործման նախապայմանն է։

Իսկապէս, իր հիմնադրման ժամանակւանից յետոյ առաջին անգամ Միաւորուած ազգերի կազմակերպութեանը հնարաւորութիւն է տրուած դառնալու այն, ինչի համար ստեղծւել էր. կոլեկտիվ անվտանգութեան համակարգ՝ իր կանոնադրութեամբ, որ հնարաւորութիւն է տալիս ինքնիշխան պետութիւնների միջեւ համագործակցութեան յատուկ ձեւեր հաստատելու եւ երաշխաւորում է խաղաղութիւնն ու բարգաւաճումը համայն աշխարհում։

Շնորհակալութիւն։

Արդեօք Ձեր հիմնարկութեան աշխատանքները ծանօթացնե՞լ էք ուզում...
Արդեօք Ձեր արտադրութիւնը ներկայացնե՞լ էք ուզում...

«ԱՐԻՇ» գծագրական գրասենեակը իր պատրաստակամութիւնն է յայտնում գրաֆիկական ամէն կարգի աշխատանքներ կատարելու համար։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այսու մեր խորին շնորհակալութիւններն ենք յայտնում Իսլամական խորհրդարանի հիւսիսային իրանահայութեան պատգամաւոր յարգելի պրն. Վարդան Վարդանեանին, պրն. Սերոժ Սաֆարեանին, Իրանահայ գրողների միութեան, Ս. Սարգիս եկեղեցու խորհրդին եւ բոլոր ազգական-բարեկամներին, ծանօթներին, ընկեր-ուհիներին, որոնք անձամբ, նամակով, բացիկով, հեռախօսով եւ մամուլի միջոցով վշտակցեցին մեզ, մեր կրած ծանր եւ անփոխարինելի կորստի՝ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆԻ (ԱԲԳԱՐԵԱՆ) ցաւալի մահուան առթիւ։

Մաղկանոյշ Ծատուրեան՝ ընտանեօք

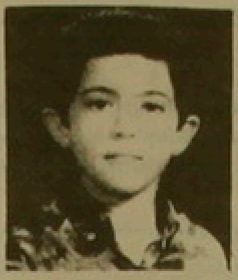

Արին Իսկանդարեան "Շանթ" դպրոցի Ա դասարանի գերազանցիկ աշակերտ

Լեոնիկ Մովսիսեան "Մարիամ" հաստատութեան Ե դասարանի գերազանցիկ աշակերտուհի

ԱԼԻՔ

"ԱԼԻՔ" տպարանը ընդունում է ամէն կարգի տպագրական եւ գծագրական աշխատանքներ,

բացառիկ արժէքներով։

Հ.Մ. «Արարատ» Կ.-ի նախաձեռնութեամբ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ՝ ՆՒԻՐՒԱԾ «ՍԱՍՈՒՆԻԿ» ԵՐԳՉԱԽՄԲԻ 10 ԱՄԵԱԿԻՆ

Ծրագրում՝
«Սասունիկ» երգչախումբ
«Ծիծեռնակ» երգչախումբ
«Կարօ եւ Մարօ» բեմադրութիւն

Թւական՝ աբանի 8 եւ 9, հոկտեմբերի 30 եւ 31

Ձեռնարկը սկսւելու է կ.յ. ժամը 6-ին։

Տոմսերը կարող էք ստանալ «Ստանդարդ», «Նաղմէ» եւ «Ազիզեան» գրախանութներից, «Մելոդի» հագուստավաճառանոցից, «Քուշէշ» մանկապարտէզից եւ Հ.Մ.Ա.Կ.-ի կենտրոնատեղիից (Նոբահար)։

Հ. Մ. «ԱՐԱՐԱՏ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

ՓՆՏՐՒՈՒՄ Է

Էջմիածնի շրջանի Տարօնիկ գիւղում բնակւող Գէորգ Վարդանեանը փնտրում է իր հօրեղբօրը՝ Յակոբ Վարդանի Վարդանեանին, որը իր ոտքի վրայ մի նշան ունի։

Հեռ.՝ 8849625 (բնակարան), 3116253 եւ 3112493 (աշխատավայր) (3-2)

ՀԱՇՒԱՊԱՀ

Մի արտադրական գործարանի հաշւապահական բաժնի լրիւօրեայ պատասխանատուութեան համար՝ համագործակցութեան ենք հրաւիրում 35-45 տարեկան, նւազագոյնը 10 տարի փորձառութիւն ունեցող մի հաշւապահի։

Փոստարկղ 15745-363, Թեհրան (6-1)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՒԵՑ Ռ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԻ....

(Շարունակութիւն 5-րդ էջից)

բաժինը անւանում է "THE TRADITION" եւ այն յատկացնում է պատմական աղէտների ուսումնասիրութեան։ Նա քննարկում է «Դրական անդրադարձների ընդհանուր յարացոյց» ընդգրծելով, մի աղէտի պարագային, աւանդական յարացոյցի անխախտ շարունակութիւնը կամ դրա հատւածը։ Այս բաժնի մէջ հեղինակը անդրադառնում է հայոց դասական շրջանին՝ Խորենացի, Եղիշէ մինչեւ Շնորհալի, եւ ապա ժամանում է հայեացքների եւ հաւաքական աղէտի ընկալման աշխարհականացումը Ֆրիկի, Թլկուրանցիի, Քուչակի եւ այլոց գրականութեան մէջ։ Ապա հեղինակը քննութեան է առնում հաւաքական աղէտների ազդեցութիւնը հայ ժողովրդի Զարթօնքի եւ նախաեղեռնեան շրջանի գրականութեան վրայ՝ անդրադառնալով Նալբանդեանի, Պատկանեանի, Նարբէյի, Րաֆֆիի, Արփիարեանի, Սիամանթոյի, Վարուժանի, Ահարոնեանի եւ ուրիշների գործերին։

Աշխատութեան երկրորդ բաժինը՝ "The Genocide" բաղկացած է չորս գլուխներից՝ նւիրւած Զապէլ Եսայեանին, Սուրէն Պարթեւեանին, Արամ Անտոնեանին եւ Յակոբ Օշականին։ Փիրումեանը հաստատում է, որ նրանց անդրադարձը Աղէտին «խախտում ու անցնում է դէպքի ժամանակային ու տարածքային սահմանները»։ Ցեղասպանութիւնը դառնում է նրանց արւեստի թէ՛ նիւթն ու էութիւնը եւ թէ՛ միտք բանին։ Նիւթը վերականգնելով այդ գրողները փորձել են Աղէտը գրական ներդաշնակութեան մէջ առնել։ Նրանք յաջողել են ստեղծել երեւակայական ճշմարտութիւն, որ Աղէտի գրականութեան եւ Աղէտի արւեստագէտի աշխարհն է։ Արւեստագէտը կարողացել է ստեղծագործել մի «իրողութիւն», որ պիտի յարատեւի, պիտի շարունակի ներգործել հայ ժողովրդի հոգու մէջ։

Այս բաժնում հեղինակը բացատրում է դրսեւորումը աշխարհական տարազով քողարկւած որոշ աւանդական անդրադարձների։ Նա իր ուսումնասիրութիւնը խորացնում է՝ Աղէտի մեկնաբանութիւնը խմբաւորելով զանազան թեմաների շուրջ. օրինակ՝ ինքնարժեզրկութիւն, զինեալ պայքարի փառաբանում, Աստծոյ հետ յարաբերութիւն, թուրքի էութեան պրպտում, եւ այլն։

«Յոյսով եմ,- ասում է հեղինակը,- որ այս ուսումնասիրութիւնը մի ներդրում է ո՛չ միայն գիտութեան, այլ նաեւ համամարդկային դատի պայքարի մարզերից ներս»։

"Literary Responses to Catastrophe" աշխատութիւնը հրատարակւել է Ի.Ս.Ի.Է.-ի միջին արեւելեան ուսումնասիրութեանց Վոն Գրունեբաում կենտրոնի հովանաւորութեամբ եւ «Սքոլարզ պրէս» հրատարակչական տան կողմից։

ԱԼԻՔ Օրաթերթ

Արտօնատէր՝ ԱԼԲԵՐՏ ԱՃԵՄԵԱՆ
Հեռախօս՝ (0098-21) 676671-674384
Հեռապատճէն՝ 6456045
Փոստարկղ՝ 11365-953 Թեհրան-Իրան

آلیک روزنامه سیاسی، اجتماعی، ادبی و هنری
صاحب امتیاز و مدیر مسئول آلبرت عجمیان
خیابان جمهوری اسلامی، کوچه آلیک شماره ۲۹۷ کد پستی ۱۱۳۵۷
تهران صندوق پستی: ۹۵۳-۱۱۳۶۵ تلگرافی: آلیک آرمن
تلفن: ۶۷۴۳۸۴-۶۷۶۶۷۱ فاکس: ۶۴۵۶۰۴۵
چاپخانه آلیک

ALIK ARMENIAN DAILY
Address: 297 Alik Alley, Jomhouri Eslami Ave.
Tehran 11357, Iran P.O.Box: 11365-953
Telegraphic Address: ALIKARMEN
Tel: (0098-21) 676671-674384 Fax: 6456045

Ամէն տեսակի լւացքի եւ աման լւացող մեքենաների նորոգում՝ բնակարանում։
Հեռ՝ 8861652, Վաhիկ Իսկանդարեան

National Panasonic
VHS Handy Cam
TEL: 867987

42 ՏԱՐՒԱՅ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԵԱՄԲ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄՈՎ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ Է

Սաթի

ԹԵՀՐԱՆ-
ԵՐԵՒԱՆ-
ԹԵՀՐԱՆ

օդային չւերթին՝ ամէն կիրակի,
նաեւ կարող է ներքին եւ արտաքին
թռիչքների գծով իր յարմար
արժէքներով օգտակար լինել Ձեզ։

Հեռ.՝ 8822336, 835041-5
Հեռապատճէն՝ 835108
Հեռ.՝ 236592, 261085, 231092

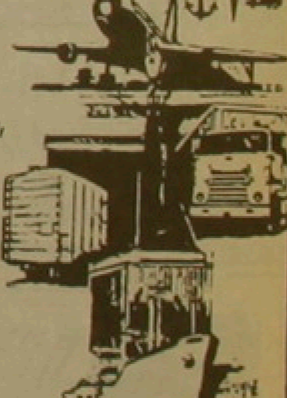

Sati

ԱԶԱՏ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄՈՒՏՔԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ ՅԱՋՈՂԱԾ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ԱՆՒԱՆԱՑԱՆԿ

ՈՒՂՂՈՒՄ

Արոն Աւագեան Խոյգանի- Հաշւապահութիւն-Ցերեկային
Արմէն Մայքլի Բախշմանդի- Անասնաբուժութեան փորձագիտութիւն- Ռաշտ

ԼՈՒԾՈՒՄ ԽԱՉԲԱՌ Թիւ 361-ի

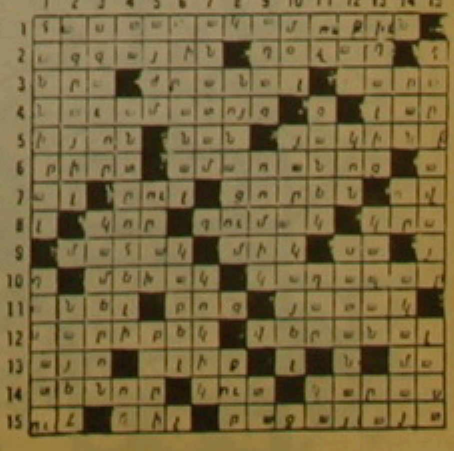

ՄԱՌԻՆԱ ՕԴԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ MARINA

Armenian Airlines
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԴՈՒՂԻ

ԱՄԷՆ ԿԻՐԱԿԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԴՈՒՂԻՈՎ ԺԱՄԸ 11.45-ԻՆ ԹՌԻՉՔ ԴԷՊԻ ԵՐԵՒԱՆ

35 օրւայ երթ ու դարձ — 336.690 ռ.
Մէկ տարւայ երթ ու դարձ — 439.350 ռ.
Երթ — 219.680 ռ.

Հաւզե.-Բահար պողոտայի վերջը, 487 շէնք, փոստի կոդ՝ 15648, Թեհրան
Հեռախօս՝ 7522800-801, 7523086. հեռապատճէն՝ 7523087

digitised by A.R.A.R.@

“ԴԱՐԻԱՆԻ” ԳՈՐԳ
فرش دریانی
ՆՈՐ ՈՒ ՀԻՆ, ՄԵԾ ՈՒ ՓՈՔՐ
ԳՈՐԳԵՐԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐԵԽԻՂՃ
ԳՆՈՐԴ՝ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՀԵՌ.՝ 6414205

“ՆԱՐՄԱՔ” գորգալւաց
Ընդունւում են ամէն տեսակի պատւէրներ. գունազերծում, շրջանակում եւ նորոգումներ:
Մասնագէտ լաւորակ գորգերի լւացման մէջ
795729. 769393. 7507043. 288263. 792731

«ՄԱԺԻԿ»
գորգալւաց
(Ջորդան, Թախթէ Ջամշիդ)
Ամենալաւորակ գորգերի լւացման մասնագէտ
Նորոգում, գունազերծում, շրջանակում
Սպասարկութիւն Թեհրանի բոլոր վայրերում
Ընդունում է նաեւ գորգերի չորալւաց
Հեռ.՝ 7505912-766991 (կենտ.) 2229682
2228624-298534-629468

«ԹԵՀՐԱՆ ՆՕ»
ԳՈՐԳԱԼՒԱՑԻ ԿԵՆՏՐՈՆ
ՆԱԽԿԻՆ «ՓԱՐՍ» ՄԱԺԻԿ
Մոկետի եւ բազկաթոռների չորալւաց արդիական սարքաւորումներով. վերադարձւում է 72 ժամ յետոյ
7413604, 723604, 7419499, 703604

«ՕՄԻԴ»
ԳՈՐԳԸ
Գնում է Ձեր հին ու նոր գորգերը, նաեւ արձաթեղէնները լաւ արժէքով:
7508148

“ՆԱՖԻՍ” ԳՈՐԳ
Բարեխիղճ արժէքով գնում է Ձեր փոքր ու մեծ գորգերը արտածելու համար:
6403570, 6468045, 928492, 923349

ԼԱՐԱ

Ընդունւում են մկրտութեան, նշանի եւ հարսանեաց հանդէսների ամէն տեսակի զարդեր, հարսի շորի տուփ՝ միայն փլաստօ գլասից (ژله):
Հեռ.՝ 7835421

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

Այսու մեր խորազգաց ցաւակցութիւններն ենք յայտնում «Սասուն» ազգ. մանկապարտէզի ուսուցչուհի տիկ. Ալվարդ Այդինեանին, Այդինեան ընտանիքին եւ միւս բոլոր հարազատներին, իրենց կրած ծանր եւ անփոխարինելի կորստի՝ ՄԱՆՈՒԿ ԱՅԴԻՆԵԱՆԻ ցաւալի մահւան առթիւ:

Թ. Հ. Թ. Կրթական խորհուրդ

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

Այսու մեր խորազգաց ցաւակցութիւններն ենք յայտնում սիրելիներ՝ Յովիկ ու Ռիտա Յարութիւնեաններին եւ միւս բոլոր հարազատներին, իրենց կրած ծանր եւ անփոխարինելի կորստի՝ ՅԱՐՈՒԹ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ցաւալի մահւան առթիւ:

Հ. Մ. «Արարատ» կազմակերպութիւն

Հ.Մ. «ԱՐԱՐԱՏ» Կ.-Ի «Ա. ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒՄ Է

Բեմադրւում է Նոյ. 4, 5-ին Աբան 13,14-ին

Ներկայացումը սկսւելու է երեկոյեան ժամը 6.30-ին:

Տոմսերը կարող էք ստանալ «Ազիզեան», «Նաղմէ» եւ «Ստանդարդ» գրախանութներից, «Մելոդի» հագուստավաճառանոցից եւ Հ.Մ.Ա.Կ.-ի կենտրոնատեղիից (Նորահար):

Հ.Մ.«ԱՐԱՐԱՏ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱԴԻՂ» գորգ, Սարգսեան
Ամէն տեսակի գորգերի լաւագոյն եւ բարեխիղճ գնորդ
Հեռ.՝ 882310

«ՄԱՀԱՆ»
ակնոցավաճառանոց
նւազագոյն գներով ներկայացնում է բժշկական ու արեւի լաւագոյն ակնոցներ եւ տարբեր տեսակի ապակիներ:
Ընդունում են ամէն տեսակի բժշկական ու արեւի ակնոցների նորոգումներ
Հասցէ.-Նարմաք, արեւմտեան 46 մետրանոց պող., հարաւային Շիրմարդ քառուղուն կից, թիւ 141

ՄԱՀԱԶԴ

Խոր վշտով համակւած յայտնում ենք մեր շատ սիրելի եւ թանկագին

ՎԱՀԻԿ ԽԵՋՈՒՄԵԱՆԻ

ցաւալի մահը, որը տեղի ունեցաւ ուրբաթ, հոկտ. 29-ին:

Թաղումը կը կատարւի այսօր՝ շաբաթ, հոկտ. 30-ին, կ.յ. ժամը 3-ին, Նոր Բուրաստան գերեզմանատանը:

Ցաւակցութիւնները՝ գերեզմանատանը եւ իրենց բնակարանում:

Հասցէ.-Մաջիդիէ, առաջին 16 մետրանոց պող., Ալամդարի պող., Արաբշահի փողոց, աջ ձեռքի վրայ առաջին փակուղի, թիւ 27:

Սգակիրներ՝

Նազիկ, Մելինէ եւ Մասիս Խեչումեաններ՝ այրին եւ զաւակները:

Վարդան Խեչումեան՝ հայրը:

Սուրէն եւ Արմինէ Խեչումեաններ՝ եղբայրը՝ ընտանեօք:

Յասմիկ եւ Վրէժ Աբրահամեաններ՝ զաւակներով, Ժանետ եւ Գագիկ Անդրէասեաններ՝ զաւակներով՝ քոյրերը՝ ընտանեօք:

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԵՒ ....

(Շարունակութիւն 1-ին էջից)

դում Սանբերգի հետ, բանակցել է վերոյիշեալ խնդրի շուրջ.

«Անատոլու»-ն աւելացրել է՝ սոյն տեսակցութեան ընթացքում, որը տեղի է ունեցել դոնիակ նիստում, քննութեան են առնել Իսրայէլ-ՊԱԿ համաձայնագիրն ու Թուրքիայի արտգործնախարար Հ. Չեթինի Իսրայէլ կատարելիք ճամբորդութիւնը, որը տեղի է ունենալու նոյեմբերի սկզբներին.

«Հուրրիէթ» օրաթերթն էլ այդ գծով գրել է թէ՝ վերոյիշեալ ապահովական ծրագիրը ստորագրւելու է երկու կողմերի միջեւ, Չեթինի Իսրայէլում գտնւելու պահին.

Նշելի է, որ իսրայէլական սոյն պատւիրակութեան գլխաւոր ներկայացուցիչը հեղինակն է հէնց նոյն Իսրայէլ-ՊԱԿ համաձայնութեան ծրագրի, որը Թուրք պատասխանատուների հետ նախաձեռնում է ստեղծել միջին արեւելեան խաղաղութեան նախագծեր.

ԿԱՐԻՔ ՈՒՆԵՆՔ
Կարիք ունենք մի օրիորդի, որը լաւապէս տիրապետի լատին ու պարսկերէն մեքենագրութեան եւ ծանօթ լինի հեռատիպի աշխատանքին:
Հեռ.՝ 837745 (2-1)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ
Ուղեցոյցի բոլոր դասերը, միջնակարգի պարսկերէն, անգլերէն եւ արաբերէն լեզուներ
Հեռ.՝ 628053 եւ 847921
(2-2)

ԹԵՀՐԱՆ ԵՐԵՒԱՆ
Միայն 50 դոլար
Ամէն երկուշաբթի, արդիական հանրակառքերով՝ Մեղրիի ճանապարհով, մէկ գիշերւայ կեցութեան եւ ուտելիքի մատակարարման պայմանով:
ՍԵԴԱՂԱԹ ԹՈՒՐ
Հեռախօս 7503791 եւ 766504
Հեռապատճէն՝ 766504

فروشگاه رنگ اتومبیل قدیمی
«ՂԱԴԻՄԻ»
ՆԵՐԿԻ ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ամէն տեսակի ինքնաշարժների ընտիր ներկերի պատրաստում եւ վաճառք:
ՎԱՆԴ_ Հեռ.՝ 7508421_ ԱՐԱ

ԲՈԼՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ, ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԻՆ ԵՒ ԱՅԼ ՅԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԻՆ

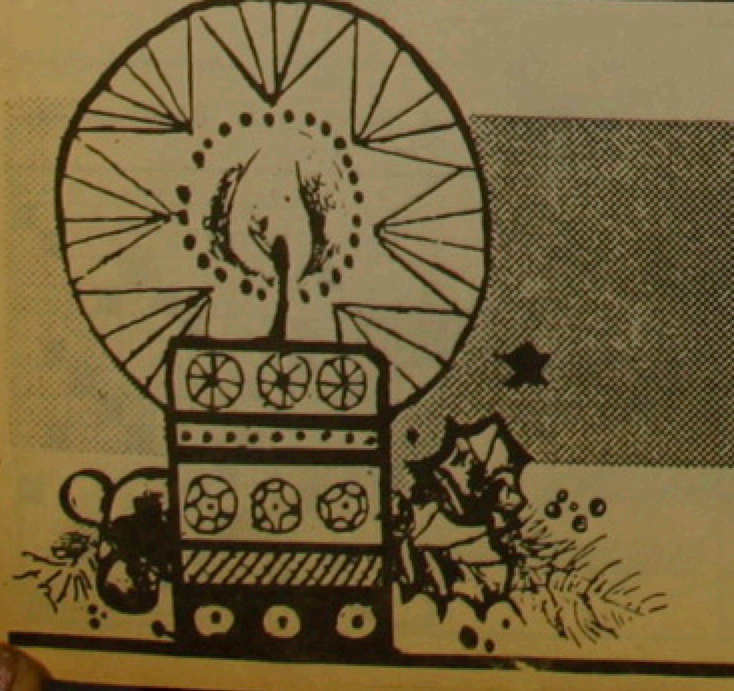

1994

Նոր տարւայ Ձեր շնորհաւորական մաղթանքները արտայայտէք «Ալիք»-ի համապատասխան բացառիկ համարի միջոցով:

«Ալիք»-ն ընդունում է Ձեր տօնական մաղթանքների ծանուցումները:

Հեռ.՝ 676671 - 674384

digitised by A.R.A.R.@